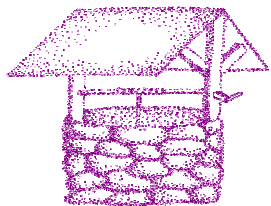

דמשק אליעזר

יו"ל ע"י וועד להוצאת כתבי ר' אלכסנדר אליעזר קנאפלער שליט"א

בן הגה"צ ר' יצחק נפתלי קנאפלער זצוק"ל, אבדק"ק טשילע יצ"ו, ומח"ס קני המנורה

ונכד מוהר"ר רפאל אהרן קנאפלער זצוק"ל, אבדק"ק טיניע יצ"ו, ומח"ס מנורת אהרן

גליון בדברי תורה ובהלכה ואגדה, פנינים יקרים לכבוד שבת קודש וכו' ובדברים העומדים ברומז של עולם

• ערב שב"ק בהעלותך שנת תשפ"ה לפ"ק - שנה י"ב גליון ט"ז (רכ"ט - 229)

קונטרס "שבחו של אהרן"

חמש ותשעים [95] אופנים על מאמר חז"ל המובא ברש"י

להגיד שבחו של אהרן שלא שינה

מלוקט מפי ספרים וסופרים

הגליון הזה מוקדש לעילוי נשמת

אמי מורתי האשה החשובה והצנועה

מרת ברכה בת ר' שמעון ע"ה

אשת הרה"ג ר' יצחק נפתלי קנאפלער זצ"ל

אב"ד טשילע, ומח"ס "קני המנורה"

נפטרה ביום י"ד סיון תשע"ד לפ"ק

תהא נשמתה צרורה בצרור החיים

הערות והארות מתקבלות בחיבה

❖ RABBI ALEXANDER KNOPFLER • 1564 - 48 STREET • BROOKLYN N.Y. 11219

❖ TEL: (917) 755-4864 • FAX: (718) 437-3388 • Email: 7554864@gmail.com

קונטרס "שבחו של אהרן"

ליקוט מראשונים ואחרונים, ספרי אגדה וחסידות, בביאור מאמר ז"ל עה"פ
ויעש בן אהרן אל מול פני המנוחה העלה נרתיק וגו' (ח, ג)
רש"י: להגיד שצחו של אהרן שלא שינה

תוכן הענינים

<p>❦ כה ❦ היה מנלה האור הננוז של היום הראשון</p> <p>❦ כו ❦ גם המצות היו אצלו במדריגה העליונה</p> <p>❦ כז ❦ בכל עת שהדליק הניע יותר אל מידת ענוה</p> <p>❦ כח ❦ אע"פ שאמצעי נראה פחיתות בעבורו לא שינה</p> <p>❦ כט ❦ דקדק בדין מול שאינו רק לכתחילה</p> <p>❦ לו ❦ השתדל להדליק מול אף שלא היה צריך</p> <p>❦ לא ❦ הדליק הנרות אף ביום שמתו בניו</p> <p>❦ לב ❦ אף שאמצעי מורה שנבואת משה גדול לא שינה</p>	<p>❦ יז ❦ עשה הכנות להדליק כל הנרות אף לנר מערבי</p> <p>❦ יח ❦ בכוונה עצומה בכל פעם כמו בפעם הראשון</p> <p>❦ יט ❦ לא הרגיש בנפשו שינוי משאר בנ"א</p> <p>❦ כ ❦ חכמת התורה היתה אצלו חביבה מעשירות</p> <p>❦ כא ❦ השתמש במעלה של המנוחה ולא היה צריך אלה</p> <p>❦ כב ❦ לא ביטל גזירתו של הקב"ה</p> <p>❦ כג ❦ לא התכוין לכבוד עצמו</p> <p>❦ כד ❦ אף שממנוחה ראה לו לא החזיק טובה לעצמו</p>	<p>❦ ט ❦ התכוין בווזה הפשוטה לעשות נחת רוח להשי"ת</p> <p>❦ י ❦ בכל יום היה לו כוונות חדשות</p> <p>❦ יא ❦ גם בפעם הראשון היה בעיניו כמצוה חמורה</p> <p>❦ יב ❦ בלי השתנות כשהיה בקהל רב או ביחידות</p> <p>❦ יג ❦ בכל פעם היה אצלו כמצוה הבא מזמן לזמן</p> <p>❦ יד ❦ הגיע תיכף למדריגה גבוה ביותר על ידי המצוה</p> <p>❦ טו ❦ אף כשדיבר עם בנ"א היה בדביקות עליונה</p> <p>❦ טז ❦ כל שנותיו נחשבו כאחד בלי שנוי</p>	<p>❦ א ❦ הפסוק מעיד על צדקתו</p> <p>❦ ב ❦ דקדק אף בדברים שלא נאמרו לעכב</p> <p>❦ ג ❦ לא עשה לצד מעלה וכבוד אלא לצווי ה'</p> <p>❦ ד ❦ בזכותו לא כבה נר מערבי כל ימי חייו</p> <p>❦ ה ❦ לא התבייש אף שהראה על גדולתו של משה</p> <p>❦ ו ❦ גם בימי נעוריו היה כולו כליל לה'</p> <p>❦ ז ❦ עבד כל ימיו כאילו היה זקן</p> <p>❦ ח ❦ כל העבודות היו בעיניו נפלאות מפחד הדר גאווה</p>
---	--	--	--

❧ לג ❧

לא נהנה ממעשה
ההדלקה

❧ לד ❧

באותה התלהבות כמו
בפעם הראשונה

❧ לה ❧

אף שהפסיק מדביקותו
חזר מיד כרגע לקדושתו

❧ לו ❧

נשאר במידת ענותנותו

❧ לז ❧

לא שינה מן הכוונה הנבונה

❧ לח ❧

היה ראוי לשמן המשחה

❧ לט ❧

אף בענינים נשמיים היה
בלתי לה' לבדו

❧ מ ❧

מתחילת עבודתו היה הכל
כהוגן

❧ מא ❧

גם השלהבת פנה לצדדין

❧ מב ❧

לא היה בו גנות כלל

❧ מג ❧

לא שינה באופן התוכחה

❧ מד ❧

לא שינה מפני דרכי שלום

❧ מה ❧

לא שינה בהתנהגותו
בבחינת ויגבה לבו

❧ מה ❧

לא ניכר עליו שום
השתנות אף בפעם
ראשונה

❧ מז ❧

הדליק מכוון כנגד המנורה
של מעלה

❧ מח ❧

שלא נתן שינה לעיניו

❧ מט ❧

משה לא מסר לו פרטי
המצוה וידע מעצמו

❧ נ ❧

לא שינה מדברי משה אף
שע' פנים לתורה

❧ נא ❧

לא היה בו מעורב טוב
ברע

❧ נב ❧

התכוין להעלות תפילת כל
אחד מבלי שינוי

❧ נג ❧

לא שינה באופן התוכחה

❧ נד ❧

לא שינה מפני דרכי שלום

❧ נה ❧

לא שינה בהתנהגותו
בבחינת ויגבה לבו

❧ נו ❧

לא ניכר עליו שום
השתנות אף בפעם
ראשונה

❧ מז ❧

הדליק מכוון כנגד המנורה
של מעלה

❧ מח ❧

שלא נתן שינה לעיניו

❧ מט ❧

משה לא מסר לו פרטי
המצוה וידע מעצמו

❧ נ ❧

לא שינה מדברי משה אף
שע' פנים לתורה

❧ נא ❧

לא היה בו מעורב טוב
ברע

❧ נב ❧

התכוין להעלות תפילת כל
אחד מבלי שינוי

❧ נג ❧

לא נשא פנים לעשיר
בעבור עשרו

❧ נד ❧

לא חזקק להשתנות
ממצבו התמידי

❧ נה ❧

כל חלקי המצוה היו שווים
בעיניו

❧ נו ❧

לא הראה חיבה לבניו
יותר מלאחרים

❧ נז ❧

לא על הכבוד עשאו מצות
השם.

❧ נח ❧

לא צוה הקב"ה אלא אל
מול פני המנורה יאירו,
ולא על ההעלאה.

❧ נט ❧

נודדו יותר מבניו לפי
שראה בה קדושה יתירה.

❧ ס ❧

אף שלעולם אל יספר אדם
בטובתו של חברו שמתוך
טובתו בא לידי רעתו לא
נמנע התורה מלכתבו

❧ סא ❧

לא היה צורך לשנות
תוכחת מאחד לחבירו,
בדרך של המזכיה.

❧ סב ❧

אף שמותר לשנות מפני
דרכי שלו, היה עושה
שלום בלי שישנה.

❧ סג ❧

לא היה צריך להתנהג
בעבודתו בבחינת ויגבה
לבו בדרכי השם כמנהיגי
ישראל אשר לפעמים יש
להם מתנגדים בעבודתו

❧ סד ❧

שינה מלשון חזרה, פירוש
שלא היה צריך להתקשר
שני פעמים.

❧ סה ❧

מדתו היה מדת האמת.

❧ סו ❧

עבודתו היתה בקדושה
ובטהרה כנתינתן מסיני.

❖ סז ❖

מדרגתו שהיה יכול לקיים מצותו בלי לשבר הפך ולשפוך השמן.

❖ סח ❖

מקבל ההדלקה אף אם לא עשו כדת, אלא צמצום הוא מחשבתו לעשות כרצון השם מפני הדורות הבאים אחריו והנרות של חנוכה.

❖ סט ❖

התקשר עצמו בהדלקת המנורה בכוונת משה רבינו.

❖ ע ❖

חיבור תורה שבכתב עם תורה שבעל פה באחדות אחד.

❖ עא ❖

מבין מתוך דיבורו של משה עם כל הכוונת כמו שצוה לו השם יתברך.

❖ עב ❖

המנורה מורה על מדת השלום. גם יובן מדוע שבחה התורה דוקא במצוה הזאת.

❖ עג ❖

הודרו במצותו להוציא מלב המועים שלאורה הוא צריך.

❖ עד ❖

שלא שינה מלעשות שיאירו כל הנרות כלפי נר

האמצעי, אף דמעלת הבהן שהוא ראשון לכל דבר

❖ עה ❖

שנוהר שלא יגעו בשלחן ובמנורה, מפני שנטמאת המנורה בשעת מיתת נדב ואביהוא באוהל המת

❖ עו ❖

שלא שינה מלהיות פנים כנגד פנים

❖ עז ❖

אף שהיה לו כוונות רמות ונשגבות, לא טרדוהו מלעשותה בשלימותה, וזהו שבחו

❖ עח ❖

שלא ניכר בו שום שינוי והתפעלות, בשעת הדלקת המנורה לאחר כל היחודים והכוונות הנוראות

❖ עט ❖

אע"פ שהי' לו דביקות והי' לבו בוער בקרבו כלפיד אש, מ"מ כלפי חוץ לא הי' נראה לעין כל, ולא רקד ולא קפץ, רק השלים תפקידו בשלימות בלי שום שינוי

❖ פ ❖

שלא הוצרך לשנות לתת בנר המערבי יותר מחצי לוג כדי שידלק עד הלילה, כי דלק בנס בזכותו

❖ פא ❖

התקשר עצמו בכללות ישראל ואח"כ בו' רועים

❖ פב ❖

שלא שינה מימיו, ולכך היה מותר לשנות מפני דרכי שלום, והנה קאים לעולם בדרגא דאמת

❖ פג ❖

ע"י מה זכה אהרן לבוא לידי בחינה גדול המעלה כזו. מפני "שלא שינה" בעבודתו לה', ותמיד היה עובד ה' באמת ובאהבה ובמס"נ בלי שום שינוי ואיזה פניה

❖ פד ❖

עשה מידות טובות, שהקב"ה לא שינה ממדת החסד

❖ פה ❖

העלה נרותיה שתהא שלהבת עולה מאליה, לנגד הדבר שמרמזת המנורה בשורשה העליון

❖ פו ❖

עיקר ענין הדלקת הנרות להאיר אור תורה שבע"פ בלב כל ישראל

❖ פז ❖

להודיע שבחו של אהרן שבשם שאמר לו משה בן עשה עשה לה מול פנים

❖ פח ❖

שלעולם עשה בן בלי השתנות

❖ פט ❖

להגיד שבחו שאף היה

חכם וחוקר, אעפ"כ לא שינה מאומה

❖ צ ❖

להגיד שמה שינה להטות הנרות אל מול פני המנורה רק לאחר שהעלה הנרות לא הוי שינוי לשבח, ומיקרי שלא שינה

❖ צא ❖

שמעתי בשם גדול אחד דהיינו ששינה ועשה מתיבת ל"א צירוף א"ל

❖ צב ❖

מחמת שלא שינה במעשה המנורה והיה מקשר ז' מדות קדושות לבחי' ענוה, ע"כ המשיך אור וקדושה לכללות ישראל ולמדותיהן

❖ צג ❖

שלא היה אצלו בדבר ושונה בה שעשה כדעת האדם בהרגל, רק תמיד הי' עושה את המצוה בדבר חדש שאדם עושה בשמחה ובזריזות

❖ צד ❖

בטוב כוונתו האיר במקדש האור הננו, נמצא שלא שינה ה'בן' דהוי כאילו נאמר גם באורות זיהי בן' כמו בשאר הימים

❖ צה ❖

"להגיד שבחו שלא שינה" - אפילו בעת דביקותו

קונטרס "שבחו של אהרן"

ליקוט מראשונים ואחרונים, ספרי אגדה וחסידות, בביאור מאמר ז"ל עה"פ
ויעש בן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרתיק וגו' (ח, ג)
רש"י: להגיד שצחו של אהרן שלא שינה

❧ א ❧

הפסוק מעיד על צדקתו

וכי תעלה על דעתך שלא עשה מה שצוה ה' על ידי משה, ואע"ג שבלאו הכי נמי ידעין שעשה צווי של הקב"ה, מ"מ דבר גדול הוא זה שהפסוק מעיד על צדקתו.

שפתי חכמים, מנחת יהודה

❧ ב ❧

דקדק אף בדברים שלא נאמרו לעכב

בא הכתוב להגיד שבחו שלא שינה בדקדוקיה ובפרטיה, אע"פ שיוכל להיות שלא בא הכתוב לעכב על דקדוקיה, מכל מקום לא שינה וכו' אלא קאי אפילו על הדברים שלא נאמרו לעכב, הם היו מדקדקין בה כגוף המצוה.

שפתי חכמים, דבק טוב

❧ ג ❧

לא עשה לצד מעלה וכבוד אלא לצווי ה'

להודיע שבחו של אהרן, כי מה שעשה אהרן לא עשאו לצד המעלה והכבוד, אשר האמיר אותו ה', אלא לצד עשות מצות ה', על דרך אומרו לעשות רצונך אלקי חפצתי.

אור החיים

❧ ד ❧

בזכותו לא כבה נר מערבי כל ימי חייו

בא הכתוב להודיענו שבחו של אהרן שכל זמן שהיה חי נעשה גם, שבזכותו לא כבה מעולם הנר מערבי, ולא נשתנתה ההדלקה, שתמיד היו מדליקים מן הנר מערבי, והיה מוצא אותו תמיד דלוק.

ליקוט מעם לועז

❧ ה ❧

לא התבייש אף שהראה על גדולתו של משה

בידוע ששבעת הנרות היו רמז לשבעת האבות שהם אברהם יצחק יעקב משה אהרן דוד ושלמה, והנר האמצעי הוא הנר

מערבי היה כנגד משה, וצוה הקב"ה שכל הנרות יאירו מול הנר האמצעי, להודיענו שהנר האמצעי שהוא נגד משה הוא החשוב שבכולם, שכל המעלה והגדולה של האבות הוא בגלל שמירת התורה והמצוות, וא"כ בדין שמשה יהיה הגדול מכולם שהרי על ידו נתנה תורה, ואילו לא זאת איזה מעלה יש להם. וא"כ היה אפשר לחשוב שאהרן יתבייש להדליק הנרות שהרי בזה גילה שהוא פחות במעלה מאחיו משה, לכן אומר הכתוב אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה ה' את משה.

ליקוט מעם לועז

❧ ו ❧

גם בימי נעוריו היה כולו כליל לה'

יל"פ דהנה בימי נעורים צריך אדם להשלים עצמו בתורה ובעבודת ה' עד שיזכה שיהיה כלי מוכשר להשפיע גם לאחרים ותורה יבקשו מפיהו גם עד זקנה ושיבה וכו' וכוחו של אהרן הכהן שכוחו אז כחו עתה, גם בימי נעוריו תורה יבקשו מפיהו כולו קודש לה', שלא שינה, לא בא אצלו השתנות, שגם בנעוריו כולו כליל לה'.

❧ ז ❧

עבד כל ימיו כאילו היה זקן

דהנה אדם סתם כשבאים ימי הזקנה מתבונן ומר צורח במה בילה וכילה ימיו וכו' לא כן הת"ח שגם בנעוריו יודע הכל כאילו היה זקן ושבע ימים. וא"ש כאן להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, לא הוצרך להמתין עד ימי השיבה ואז להתחשב מה לעשות, רק כל ימיו עבד ה', כאילו כבר היה זקן.

טל השמים

❧ ח ❧

כל העבודות היו בעיניו נפלאות מפחד הדר גאווה

נראה לבאר עפ"י המשנה דאבות הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה וכו' והנה ישנם לכה"ג עבודות שונות כמו עבודת יוה"כ להעלות זכרון כלל ישראל לפני אביהם שבשמים, וכן שאר מיני עבודות הכל בסוד מופלא ונורא מי ימצאנו, והיה ס"ד שעבודת המנורה שלא חמור כ"כ, היה באופן אחר משאר

עבודות, ע"כ משמיענו להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, וכל עבודות בעיניו נפלאות, משום גדול פחד הדר גאון ה' אשר צוה עליה.

❧ ❧ ❧

התכוין בוונה הפשוטה לעשות נחת רוח להשי"ת

והנה אהרן הכהן שעשה עבודתו בכל הכוונות הצריכות, אשר אין יד שכלינו מגעת, קמ"ל דאחר כל הכוונות לא שינה משאר אדם, לכוון העיקר וככוונת הפשוט שבישראל לעשות רצון ה'.

טל השמים

❧ ❧ ❧

בכל יום היה לו כוונות חדשות

י"פ עפ"י ששמעתי בשם הגה"ק מהר"צ מרימינוב זי"ע שאמר דכל הכוונות שיש לנו מכתבי רבינו קו"ק האריז"ל הוא רק ליום אחד דביום שלאחריו צריך כוונות חדשות לאל גדול איום וגורא. נמצא שמי שהוא במדריגה זו א"כ בכל יום עבודתו חשובה כבראשונה, שהרי בכל יום כוונות חדשות יש כאן, וא"ש להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, שבכל יום היו לו כוונות חדשות, א"כ עבודתו שבכל יום בלי שינוי, שהכל עבודה חדשה.

טל השמים

❧ ❧ ❧

גם בפעם הראשון היה בעיניו כמצוה חמורה

דהנה כתבו הספה"ק מי שהורגל לאיזה דבר טוב לעשותו בתמידות או בהיות לו איזה אונס ולא יכול לעשותו נדמה לו כאילו חיסר ממש מצוה גדולה מן התורה ח"ו וכו' אמנם אהרן הכהן בגדל מדריגתו תיכף בעשותו איזה מצוה והכנתה פרטיה ודקדוקיה מיד בפעם הראשון היה הכל בעיניו כמצוה חמורה מרם שישנה וישלש בה, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, לא היה אצלו השתנות, שגם בפעם הראשון היה חמור וחביב אצלו מאוד.

טל השמים

❧ ❧ ❧

בלי השתנות כשהיה בקהל רב או ביחידות

מטבע האיש שיותר נח לו לעשות מצוה באש להבה כשעומד בקהל עם, לא כן כשהוא לבדו אז עבודתו מתנהלת בכבידות לא יתלהב כ"כ, וז"ש להגיד שבחו של אהרן שלא שינה בין אם היה העבודה ברוב עם הדרת מלך, בין לבדו לפני ה'.

טל השמים

❧ ❧ ❧

בכל פעם היה אצלו כמצוה הבא מזמן לזמן

דהנה אמרו"ל [פסחים סח] חביבה מצוה בשעתה, ומצוה הבאה מזמן לזמן חביבה ביותר, ובפרט כשהוא מצוה המיוחדת

רק אליו, אזי הוא חביבה עליו בתוספות נופך, ועל זה אמר דמצות הדלקת הנרות שהיה בכל יום וגם היה יכול להתקיים ע"י שאר כהנים, עכ"ז בא להגיד שבחו של אהרן שלא שינה בעבודתו בקיום המצוה וכאילו היתה מצוה הבאה רק מזמן לזמן ומיוחדת רק אליו, כך עשה המצוה בכל יום.

טל השמים

❧ ❧ ❧

הגיע תיכף למדריגה גבוה ביותר על ידי המצוה

דהנה אדם שעוסק באיזה מצוה בקביעות אזי בהמשך הזמן הוא מתעלה על ידו וזוכה למדריגות גדולות ומשתנה למעלותא, אבל אהרן כהנא קדישא שמדריגתו גבוה משכלינו היתה עבודתו מיד בכח גדול וקדושה עליונה, עד ששוב לא השתנה בהמשך הזמן כי הוא השיג תיכף כל המדריגות שיכולים להשיג ע"י קיום המצוה, וזהו להגיד שבחו של אהרן שלא שינה.

טל השמים

❧ ❧ ❧

אף כשדיבר עם בנ"א היה בדביקות עליונה

דהנה יש מדריגה גבוה מעל גבוה אצל הצדיקים שגם בעת שעוסקים עם בני אדם עכ"ז יכולים להיות דבוק בהשי"ת בשלימות. וז"ש שאהרן הכהן אף שהיה אוהב שלום ורודף שלום והתעסק עם בני אדם, עכ"ז לא שינה מדריגת דביקותו בהשי"ת, שבעת דברו עם בני אדם הפסיק דביקותו במקצת וכשהיה בינו לבין עצמו התעלה ביותר, רק במשך כל הזמן היה יכול להיות בדביקות שלם עם השי"ת אף כשעסק עם בנ"א, ולא שינה מאומה ממדריגתו.

טל השמים

❧ ❧ ❧

כל שנותיו נחשבו כאחד בלי שנוי

דהנה כשהאדם עושה כל מה שביכולתו בתכלית השלימות, אזי נחשבים לו כל ימיו מיום שנולד כאחד לעבודת השי"ת, ואף שבימי הילדות לא היה יכול לעסוק בעבודת השי"ת עכ"ז חושבים בשמים ימיהם ושנותיהם תמימים מיום הולדם, וזהו שלא שינה שלא נעשה אצלו השתנות מיום הולדו, וכל ימיו נחשבים כשרשרת אחת ארוכה של עבודת השי"ת.

טל השמים

❧ ❧ ❧

עשה הכנות להדליק כל הנרות אף לנר מערבי

דהנה אמרו"ל שבימי שמעון הצדיק לא כבתה נר מערבי, ובודאי שגם צל אהרן הכהן היה כן, אבל עכ"ז התכוון בכל יום

להדליק כל הנרות לרבות הנר מערבי, ולא הוקבע בנפשו כלל שיש גם בזכותו שהנר מערבי אינו כבה מעולם, רק חשב בכל יום כאילו הוא כהן פשוט, מבלי שום שינוי מהכהנים האחרים, ועליו להתכונן בהכנה רבה להדליק כל הנרות.

טל השמים

❧ יח ❧

בכוונה עצומה בכל פעם כמו בפעם הראשון

דהנה כל דבר שרגילין בו נעשה אצל האדם כדבר בא מאליו וכבר חסר בו הכוונה הנכונה, משא"כ באהרן אף שהיה רגיל במצוה זו בכל יום, עכ"ז לא נעשה אצלו שום שינוי מאז היום הראשון כשעשה המצוה בפעם הראשונה ולא היה עדיין רגיל בה, רק תמיד עשה אותה בבחינה זו ובכוונה עצומה וראויה כמו בפעם הראשון.

❧ יט ❧

לא הרגיש בנפשו שינוי משאר בנ"א

דהנה מי שנעשה ראש וגדול לאחיו קשה מאד שלא יעשה הדבר אצלו שום רושם והתפעלות בנפשו, ועל זה אמר שאהרן הכהן לא הרגיש בנפשו שום שינוי והתפעלות ועבר ה' בתמימות בלי שום השתנות כאילו הוא הדיוט שבישראל.

טל השמים

❧ כ ❧

חכמת התורה היתה אצלו חביבה מעשירות

דהנה בשעת הדלקת הנרות היה גם עבודת הקטורת, וידוע שהקטורת מעשרת והמנורה מחכים, לפי"ז היה הברירה ביד אהרן בשעת הדלקת הנרות להקטיר הקטורת ויהיה עשיר גדול, וזהו שבחו של אהרן שלא שינה אלא הדליק הנרות מחמת שחכמת התורה היתה יותר חביבה בעיניו משל עשירות.

חמדת ישראל בשם החת"ס

❧ כא ❧

השתמש במעלה של המנורה ולא היה צריך אליה

דהנה גובהו של משה וכל הלויים ובכללם אהרן היה כגובה המשכן עשר אמות, ואחר שנמשח אהרן בשמן המשחה שהיה מגדיל את מי שנמשח בה היתה קומתו גם יותר מעשר אמות, וא"כ לא היה צריך להמעלה כלל, ועכ"ז לא שינה מצווי ה' להשתמש בהמעלה בעת ההמשחה וההדלקה. **חמדת ישראל**

❧ כב ❧

לא ביטל גזירתו של הקב"ה

דהנה אמרו"ל הקב"ה גוזר והצדיק מבטל, וא"כ ביכולתו לשנות ה'לא' של הקב"ה ל'כן' וע"ז אמר ויעש 'כן' אהרן שלא

שינה גזירת ה' מלא לכן, רק קיבל רצון השי"ת ולא שינה.

חמדת ישראל

❧ כג ❧

לא התכוין לכבוד עצמו

הנה אהרן היה האמצעי, כי מרים הגדולה ואחריה אהרן ואחריה משה, וא"כ כשהיה מדליק אל מול פני המנורה יתכן להתערב אצלו מחשבה של חשיבות האמצעי, אבל לא עשה כן ולא שינה מלקיים רצון השי"ת מבלי שום מחשבה פרטית.

חמדת ישראל

❧ כד ❧

אף שממנורה ראייה לו לא החזיק טובה לעצמו

דמכיון שראה אהרן שהרגו את חור ע"כ עשה את העגל כדי להציל את ישראל מעון רציחה, שלא יהרגו גם אותו, כי רציחה גורם לסילוק שכינה מישראל, משא"כ על ע"ז מהני תשובה. וכשאמר לו הקב"ה להדליק המנורה שהוא עדות לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, ונמצא שטוב עשה במעשה העגל שהשתדל להשראת השכינה בישראל, היה יתכן שבשעת ההדלקה יכוין לטובת עצמו שמזה ראייה לשיטתו, ועכ"ז לא שינה מלעשות המצוה בכוונה רצויה בלתי לה' לבדו.

חמדת ישראל

❧ כה ❧

היה מגלה האור הגנוז של היום הראשון

יובן עפ"מ"ש הזוה"ק דביום הראשון לא כתב ויהי כן, דביום הראשון נברא אור הגנוז, ומכיון שראה שאינו כדאי להשתמש וגנוז לעת"ל ע"כ לא כתיב בה ויהי כן עיי"ש. והנה אהרן הכהן ברוב קדושתו בשעת הדלקת הנרות היה מגלה האור הגנוז כמו שהיה רצון השי"ת בשעת הבריאה, וז"ש ויעש 'כן' אהרן, היינו שגילה הבחינה של ויהי כן של היום הראשון. וז"ש להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, והיינו שלא היה שינוי מרצון השי"ת ביום הראשון, רק נתגלה האור הגנוז.

חמדת ישראל

❧ כו ❧

גם המצות היו אצלו במדריגה העליונה

והוא עפ"מ"ש הקדויו"ט בביאור הקרא נר מצוה ותורה אור, דמצות א"צ כוונה משא"כ בתורה מוכרח להיות לשמה, וכמו כן הנר אין לו תרי אנפין משא"כ היפוך האור הוא החושך, משא"כ הצדיקים משתדלים גם במצוה שיהיה בכוונה ובמדריגה רמה, וז"ש אל מול פני המנורה יאירו וגו' שעשה המצוה בבחינת אור, וז"ש שלא שינה בין בחינת התורה לבחינת המצוה, והבן.

חמדת ישראל

❧ כז ❧

בבל עת שהדליק הגיע יותר אל מידת ענוה

דהנה בקיום מצוה בשלימות יתכן שיגיעו עי"ז לגבהות ח"ו וזהו סכנה עצומה, וז"ש להגיד שבחו של אהרן, ויהיה שבחו מלשון משבית שאון ימים, והוא ענין שבירה ושפלות שאהרן הכהן לא נשתנה ח"ו כחוט השערה ממידת ענותנותו להגיע להתפארות, ואדרבה בכל פעם בא יותר לידי ענוה אמיתית ושפלות רוח, ונתקרב בכל פעם יותר אל השכינה.

אמרי שפר

❧ כח ❧

אע"פ שאמצעי נראה פחיתות בעבורו לא שינה

עפי"מ ש"רמב"ן שלפיוסו של אהרן הטיל פ' נשיאים בין ברכת כהנים וגרות עי"ש אבל הא תינה אם ראשון ואחרון משובח, אבל כשאמר אל מול פני המנורה, נמצא שאמצעי משובח ואין כאן פיוס לאהרן. וז"ש דאף שממה שהדליק מול פני המנורה הגיע קצת פחיתות לאהרן עכ"ז לא שינה וזהו השבח שלו.

חת"ס תקפ"ט

❧ כט ❧

דקדק בדיון מול שאינו רק לכתחילה

דממש"כ בצווי אל מול פני המנורה ולא שנה עליהן הכתוב משמע דאין בזה רק לכתחילה שיהיה מול בצמצום ממש, וכדיעבד סגי במול הנראה לעין, ואהרן הקפיד אפילו כדיעבד, וז"ש להגיד שבחו שלא שינה.

שערי אהרן

❧ ל ❧

השתדל להדליק מול אף שלא צריך

דהנה מה שאמר השי"ת אל מול פני המנורה וגו' היה כוונתו לרמוז שע"י הדלקתו של אהרן השפיע רב שפע טוב לבית ישראל, ורק אהרן מחמת ענותנותו לא רצה לקבל שהכוונה הוא ככה, ועל כן פירש כפשוטו שהוא צווי אליו להדליק אל מול פני המנורה, וז"ש להגיד שבחו של אהרן שלא שינה מפשט לשון הכתוב, אף שבאמת לא היה זה כוונת השי"ת.

אמרי שפר

❧ לא ❧

הדליק הנרות אף ביום שמתו בניו

שבחו של אהרן היה שאף שהדלקה כשרה בור עכ"ז הדליק בעצמו בכל יום, ואף ביום שמתו בניו ל"ע, ולא היה מחויב להדליק, עכ"ז הדליק כדי להראות שקיבל דין שמים באהבה.

תורת משה, חת"ס

❧ לב ❧

אף שאמצעי מורה שנבואת משה גדול לא שינה

דהנה הרא"ע כתב טעם להדלקת המנורה מכיון שנבואת משה היה גם בלילה, והרמב"ן כתב שהיה הפרש בין נבואת משה לנבואת שאר הנביאים ולא דיבר עמו אלא ביום, וע"כ הדליקו הנרות מול האמצעי להורות שלא לאורה הוא צריך, ונמצא שמהדלקה מול פני המנורה נתברר שנבואת משה גדולה מנבואת אהרן, ועכ"ז לא שינה.

תורת משה, חת"ס

❧ לג ❧

לא נהנה מומעשה ההדלקה

אמרו במדרש שבזכות הדלקת המנורה יביא לנו הקב"ה אורו של משיח והיה אהרן מתיירא שמא נתכוין בהדלקתו להנאתו, ואילו היה כך היה בזה פגם גדול, ועל זה מעיד שלא שינה ח"ו אלא קיים המצוה בכוונה רצויה.

דברי יואל

❧ לד ❧

באותה התלהבות כמו בפעם הראשונה

היה עושה מצות הדלקת הנרות באותה התלהבות שעשה בפעם הראשון ולא נתקרב מהתלהבותו גם אחרי שעשה המצוה הרבה פעמים.

דברי יואל

❧ לה ❧

אף שהפסיק מדביקותו חזר מיד כרגע לקדושתו

אהרן לא שינה ממדריגתו ולא ירד ממעלתו, ואף שהיה מוכרח לפעמים להפסיק מדביקותו ולחשוב בצרכי עוה"ל, היה חוזר מיד כרגע להפלגת קדושתו ולרום מעלתו.

דברי יואל

❧ לו ❧

נשאר במידת ענותנותו

לא שינה ממידת הענוה והשפלות שלו אחרי שקיים המצוה של הדלקת הנרות, אלא במקום אשר עמד שם בראשונה שם עודנו עומד ולא נקטיה רמות רוחא.

דברי יואל

❧ לז ❧

לא שינה מן הכוונה הגבוהה

אהרן היה מתאמץ לכוון כל אותם הכוונות רמות ונשגבות שתעשה הפעולה הנכונה להמשיך בזכותה הנאולה, ומגיד

הכתוב שבחו שלא שינה, כי בענינים רמים ונשגבים בכוונות וסודות צריך זהירות מאד שלא להטות בצד מן הכוונה הראויה.

דברי יואל

❦ לח ❦

היה ראוי לשמן המשחה

אהרן היה מתיירא שמא אינו ראוי לכהונה ונמצא שמועל בשמן המשחה שנמשח בה, וז"ש שלא שינה היינו שלא מעל וכמו שדרשו ז"ל [מעילה יח] כי תמעול מעל וגו' אין מעל אלא שינוי וכו', כי באמת היה ראוי לעבודת הכהונה ולא מעל בהקדש וזהו שבח גדול לאהרן.

דברי יואל

❦ לו ❦

אף בענינים גשמיים היה בלתי לה' לבדו

דהנה השולחן בצפון רומז לענינים גשמיים, וזהו מול פני המנורה יאירו, היינו מה שרמוז בשולחן שהיה מול פני המנורה ג"כ יאירו, שיהיה בלתי לה' לבדו, וזהו שסיפרה התורה"ק בשבחו שאצל אהרן קדוש ה' לא היה אצלו שינוי בין דבר מצוה לדברים שברשות והכל היה בלתי לה' לבדו.

ויגד יעקב

❦ מ ❦

מתחילת עבודתו היה הכל כהוגן

דהנה אף הצדיק גמור יתכן שהתחלת עבודתו לא יהיה בשלימות, ונמצא שבהמשך הזמן הוא נשתנה למעלותא, משא"כ אהרן מיד בתחילת עבודתו עשה כהוגן בכל פרטיו, ונמצא שלא שינה מעולם.

ויגד יעקב

❦ מא ❦

גם השלהבת פנה לצדדין

דהנה אף שהפתילה פונה לצדדין עכ"ז השלהבת עולה למעלה, וזכה אהרן לנס שגם השלהבת היה פונה לצדדין אל מול פני המנורה, וזהו שבחו של אהרן.

ויגד יעקב בשם מהר"י מבעלזא

❦ מב ❦

לא היה בו ננות כלל

דאף שאמרו [ב"ב קסד:] לעולם אל יספר אדם בטובתו של חבירו שמתוך טובתו בא לידי רעתו, אבל באהרן סיפר הכתוב שבחו, כי בצדיקים כמוהו שאין בהם רעה שלא שינה מעולם בדרך הטובה והישרה מצוה להגיד שבחו.

קדושת ציון

❦ מז ❦

לא שינה באופן התוכחה

בדרך כלל מוכיחים לכל אחד כפי הטאן, ואז משתנה מציאות התוכחה מאדם אחד למשנהו, אבל יש בחינה במצות תוכחה שע"י שרואים מעלתו וצדקתו הגדולה מתעוררים לתשובה, ובאופן זה נמצא שכל החוטאים מתעוררים בעצמם והמוכיח אינו משנה אופן תוכחתו מזה לזה, וזה היה מעלתו שלא אהרן שאף שרבים השיב מעון עכ"ז לא שינה באופן תוכחתו, כי השיב מעון עכ"ז שראו גודל טהרת נפשו וצדקתו.

קדושת ציון

❦ מד ❦

לא שינה מפני דרכי שלום

אף שאהרן היה אוהב שלום ורודף שלום והיה אומר לאחד שחבירו מתחרט על המחלוקה וכן להשני, אבל לא היה בודה מלבו דבר שקר ח"ו רק באמת ע"י אמירת אהרן שהוא מתחרט היה מתעורר אצל השני רגשי חרטה. ונמצא שאף שמותר לשנות מפני דרכי שלום אבל אהרן לא שינה, וזהו שבחו.

קדושת ציון

❦ מה ❦

לא שינה בהתנהגותו בבחינת ויגבה לבו

דהנה מנהיג ישראל יש לו לפעמים מנגדים אנשי רשע וצריך להתנהג נגדם בבחינת ויגבה לבו, וכשרוצה להשפיע על פשוטי עם משפיל עצמו למשוך לבבם, אבל אהרן הכהן בהעלותו את הנרות העלה נשמות ישראל וקירבם לתורה ולא היה צריך להשתמש במידת הגאות וע"כ לא הוזקק לשנות.

קדושת ציון

❦ מה ❦

לא ניכר עליו שום השתנות אף בפעם ראשונה

ידוע דהצדיקים הגדולים אין ניכר עליהם שום התלהבות אפילו בשעה שהם בוערים כלפיד אש מחמת דביקות, וז"ש שאע"פ שבודאי היה בהתלהבות גדול בעת הדלקת הנרות בפעם הראשונה, מ"מ לא ניכר עליו שום השתנות ועשה הכל על מכונם.

מגדלות מרקחים

❦ מז ❦

הדליק מכונן כנגד המנורה של מעלה

שמקום הנחת המנורה של בית מקדש מטה הי' מכונן כנגד מנורה של בית מקדש של מעלה. נמצא ששבעת נרות של מנורה דמטה הי' מול שבעת הנרות של מעלה, והי' שבעה מול

❧ נא ❧

לא היה בו מעורב טוב ברע

דהנה אהרן הכהן שנצטווה מפי הגבורה להדליק את הנרות במח ה' היצר הרע רוצה להתגבר עליו ולהפריעו מעבודתו הקדושה ע"י התערבות חלק הרע בחלק הטוב, שלא יהי' עבודתו בזה רצוי' בלתי לה' לבדו, רק יהי' בבחינת טוב מעורב ברע שיהי' כוונתו גם לכבוד ולתפארת עצמו, ועי"ז ישנה עבודתו ביתר שאת ועז ובהתלהבות יותר גדולה מאשר הי' עושה בחדרי חדרים. אמנם אהרן קדוש ה' לא כן הי' חלק עבודתו לגבוה, רק הי' כולו קודש לה', ולא שעה אל דברי הבלי' יפתויו של היצר, והתגבר עליו, וקיים ויעש את מצות ה' בשלימות, בלי שום התערבות רע בטוב, רק כולו ובלתי לה' לבדו, ועל כן בעמדו בהיכל המשכן ובהדליקו שם את מנורה הטהורה עשה את עבודתו כמו בחדרי חדריו, ותוכו הי' כבורו מבלי שום שינוי בעשייתה.

אבן יקרה מהדו"ק

❧ נב ❧

התכוין להעלות תפילת כל אחד מבלי שינוי

דהנה מבואר בספה"ק דאהרן הכהן הי' מעלה את תפלותיהן של ישראל ע"י עבודתו הקדושה בהדלקת המנורה, אמנם מכיון ושהיה מטיל שלום ביניהם והי' שומע את דברי ריבותיהם, ושפיר ידע איזה מהן צדיק ואיזה מהן רשע, והיה יודע בשבחן כל כל אחד, ובגנותן של כל אחד, והי' מקום לחשוב שישנה ביניהם להחשיב את החשוב, ולהגריע את הגרוע, עכ"ז אהרן קדוש ה' לא כן עשה, אלא כאשר הגיע להעלות את תפלותיהן של ישראל, הי' משוה את תפילת קמן כתפילת גדול, ולא עשה הבדל ושינוי ביניהם, וזהו ויעש כן אהרן, להגיד שבחו של אהרן שלא שנה, היינו שלא עשה ביניהם שום שינויים וכן"ל וק"ל.

אבן יקרה מהדו"ק

❧ נג ❧

לא נשא פנים לעשיר בעבור עשרו

דהנה כמו שמצינו בפרשת כי תשא, האמור במחצית השקלים, העשיר לא ירבה והדל לא ימעט וגו', שהשוה הכתוב לגבי ממון את העשיר אל העני, ולא עשה שום הבדל ביניהם. וכזה הי' ג"כ דרך עבודתו של אהרן הכהן, שלא הי' נושא פנים ומרבה כבוד אל העשיר בשביל עשרו, ולא זלזל והמעט בכבודו של עני בשביל עניו, אלא שתיהן הי' שוין בעיניו לכבוד ולתפארת, בלי שינויים וחלוקים, וזהו להגיד שבחו של אהרן שלא שנה, שלא הי' משנה ביניהם וק"ל.

אבן יקרה מהדו"ק

שבעה, ונמצא שממש מול פני המנורה האירו שבעת הנרות, ועל זה נכון לומר ויעש כן אהרן, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, שהי' יכול לכיון הנחת הנרות והדלקתן מול נרות של מעלה, בלי שינוי כל דהו, שבעה נגד שבעה.

קני המנורה

❧ מד ❧

שלא נתן שינה לעיניו

דהנה מבואר במגן אברהם ריש סי' תצ"ד מעם שנעורים כל הלילה בליל השבועות ועוסקים בתורה, לפי שישאל הי' ישנים כל הלילה, והוצרך הקב"ה להעיר אותם כראיתא במדרש, לכן אנו צריכים לתקן א"ז. וזהו ענין שבחו של אהרן שלא שנה, שלא הי' ישן ומתנמנם בעבודתו הקדושה, רק הי' יכול לקיים מצות בוראו יתב"ש אף בלי לתת שנה לעיניו ותנומה לעפעפיו.

באר מנחם

❧ מז ❧

משה לא מסר לו פרטי המצוה וידע מעצמו

דמשה רבינו ע"ה למד את בני ישראל מצות ה' ותורתיו והי' שונה עמהן הלכות בכל פרטיהן ודקדוקיהן, משא"כ, כאשר מסר משה את מצות ה' לאהרן אחיו, ואמר אליו בהעלותך הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, מסר לו המצוה בכלליות' בלי פרטיהן ודקדוקיהן, ועכ"ז כאשר נגש אהרן לעבוד עבודה ולהעלות את הנרות, אז ויעש כן אהרן, מבלי שהי' משנה ממצות הבורא.

באר מנחם

❧ נ ❧

לא שינה מדברי משה אף שע' פנים לתורה

ידוע מדברי חזו"ל (פסחים נ"ז: כריתות כ"ח.) דמשה ואהרן שקולין הי' כאחד ולפי"ז מה שקיבל משה בהר סיני, הי' אהרן משיג גם מאליו. וא"כ השיג ג"כ כל מצות מעשה המנורה והדלקתה, ומאחר שמצינו (במד"ד י"ג, ט"ז ובזוהר א, מ"ז: דע' פנים לתורה, הי' יכול להשיג גם באופן אחרת ממה שהגיד משה, וע"כ הי' יכול לומר כי אני השגתי מצות ועבודות הדלקת הנרות באופן ובפנים אחרת, והוא לא אמר כן, ולא שנה דבר וחצי דבר מכל מה שצוה עליו אחיו משה, רק הכל כפי שנצטוו לעשות בלי שינה כל דהו, היינו הגם שהי' בידו לשנות גם מצד הדין, מאחר שע' פנים לתורה, ולו הי' משנבה הי' גם כן עושה כדת וכהוגן, ולא הי' בזה שום פחיתות ומגרעת, על כן שבח גדול הוא לגבי אהרן.

אבן יקרה מהדו"ק

❧ נד ❧

לא הוזקק להשתנות ממצבו התמיד

דהנה ישראל עם סגולתו, כאשר באין לקיים את מצות השי"ת, הם עושים לזה הכנות גדולות, ומקדשין ומטהרין את עצמן על ידי טבילות ולשם יחוד, ושאר מיני הכנות של קדושה וטהרה, כדי שעל ידי זה, יתעלו במדרגתן, ויקיימו את מצות ה' אלקיהן בתכלית השלימות, בכל פרמיהן ודקדוקיהן. אמנם אהרן קדוש ה' שהי' תמיד במדרגות גבוהות, והי' מתקדש לפניו יתב"ש בכל עת ורגע, דמשה ואהרן שקולין ה' וכדבר חזו"ל (בשיר השירים רבה ד' י"ב), ע"כ כאשר ניגש אהרן אל העבודה, להעלות נר תמיד, מחמת גודל קדושתו וטהרתו באשר הי' שריו תמיד, לא הצטרך לעשות שום פעולה של השתנות ע"י הכנה ותוספות קדושה וטהרה, לצורך קיום מצות הדלקה, כי אף גם מבלעדי זה הי' תמיד מוכן ומזומן ועומד במדרגות גבוהות, כדאי והגון לקיים מצות ה' על צד היותר טוב, והוא ויעש כן אהרן, ולהגיד שבחו של אהרן שלא שנה, כלומר שלא הי' צריך וק"ל.

❧ נה ❧

כל חלקי המצוה היו שוים בעיניו

דהנה אם מגיע לאדם איזה מצוה מן המוכרח, מצוה שאינו מגיע אליו בכל יום כי אם רק פעם אחת בשנה, אז הוא מקיים את מצוה הזאת בדחילו ורחימו, בוריוות והתלהבות יתירה, משא"כ את המצות אשר האדם יוכל לקיים בכל יום ויום, במצות אלו הוא מתרשל, ומקיימה על ידי קרירות, וכמצות אנשים מלומדה. וז"ש דלמרות מה שהי' אהרן מקיים את מצות הדלקת הנרות מדי יום ביומו, עכ"ז לא נתקרה אצלו קיום מצוה זו, רק הי' מקיים מצות הדלקת הנרות בכל יום ויום מתוך חביבות והתלהבות יתירה, והי' חדשים בעיניו כאלו רק היום נתנו, ולא נתנו לכל יום, כי אם רק ליום אחד. ועוד יש בזה כמו ששינוי (במסכת אבות ריש פרק ב') והוא זהיר במצוה קלה כבחמורה וכו', שהיה נזהר בהטבת הנרות שהיא חלק הקלה שבמצוה, כמו בהדלקתה, שהיא חלק החמורה שבמצות הדלקת הנרות. והיינו שלא הי' משנה מהתלהבות וחבת המצוה של הדלקת הנרות, אף שהיתה מצוה יום יומית, וגם הי' זהיר לקיים את חלק הקלה שבמצוה כמו את חלק החמורה ומשום דבר קטן כמו דבר גדול, אשר עבודה כזו הי' באמת לשבח גדול אף לאהרן קדוש ה'.

❧ נו ❧

לא הראה חיבה לבניו יותר מלאחרים

יתכן לומר הכוונה עפ"י המסופר שהרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע כששב לביתו זמן רב ששהה בגלותו בעיירות

שונות, בעמדו במבוא העיר שמע שני אנשים מלחשים איש לרעהו כי הילד אלעזר הוא חולה מסוכן, ונדמה לו שהם מדברים אודות בנו ששמו היה אלעזר, ונתבהל מאוד, והתחיל לילך במהירות לביתו, ובאמצע הליכתו נתוודע לו שהילד החולה אלעזר אינו אלעזר בנו כי אם בנו של הבלן, ונחה קצת דעתו, אבל תומ"י התנוצץ בקרבו רגשי חרטה ובושת, והתחיל להתאונן בעצמו, מיילעך מיילעך, איזה תועלת נצמחה מהליכה בגלות זמן כה רב, אם עדיין יש לך כח ההבחנה להרגיש חילוק בין בן לבן זולתך, ומיד החליט לחזור שוב שנית לגלות. והנה מבואר בספה"ק עה"פ בהעלותך את הנרות דקאי על נשמותיהן של ישראל, שאהרן הכהן העלה נשמותיהן לאביהן שבשמים, וז"ש רש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, שאהרן הכהן לא הראה לחיבה ואהבה יתירה לבניו יותר מלאחרים, רק את כולם כאחד אהב, ולכולם העלה נשמותיהן וקרנן לאביהן שבשמים.

כרם שלמה, לכ"ק אדמו"ר מבאבוב זצ"ל

כבוד

❧ נז ❧

לא על הכבוד עשאו מצות השם.

גם רמז באומרו כאשר צוה וגו', להודיע שבחו של אהרן, כי מה שעשה אהרן לא עשאו לצד המעלה והכבוד אשר האמיר אותו ה', אלא לצד עשות מצות ה', על דרך אומרו (תהלים מ, ט) לעשות רצונך אלהי חפצתי.

(אור החיים הק')

מוסיף

❧ נח ❧

לא צוה הקב"ה אלא אל מול פני המנורה יאירו, ולא על ההעלאה.

ויש אומרים מה ששבח את אהרן (שלא שינה), לפי שהקב"ה אמר לו אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, ולא הקפיד על ההעלאה שתהיה מול פני המנורה כי אם על ההארה לבד הקפיד שתהיה מול פני המנורה ולא הקפיד על ההעלאה, ואהרן הוסיף ועשה אפילו ההעלאה מול פני המנורה כמו שנאמר אל מול פני המנורה העלה נרותיה.

(פלי יקר)

קדושה

❧ נט ❧

נודרו יותר מבניו לפי שראה בה קדושה יתירה.

ויתכן עוד לפרש שהשבח הוא אע"פ שנאמר יערוך אותו אהרן ובניו, מכל מקום נודרו הוא לבדו במצוה ויעש כן אהרן, לפי שראה בה קדושה יתירה מאחר שהקב"ה בעצמו עשאה.

(פלי יקר)

אף שלעולם אל יספר אדם בטובתו של חברו שמתוך טובתו בא לידי רעתו לא נמנע התורה מלכתבו.

להבין דברי רש"י מה השבח מרובה בזה שלא שינה ממצות בוראו. אמנם יובן בהקדם דברי הגמרא (ב"ב קס"ד ע"ב) ההוא (גמ) מקושר דאתא לקמיה דרבי, אמר רבי אין זמן בזה, א"ל ר"ש ב"ר לרבי, שמא בין קשריו מובלע וכו', הדר חזא ביה רבי בבישות, אמר ליה, לאו אנא כתבתיה, רבי יהודא חייטא כתביה, א"ל כלך מלשון הרע הזה, זמנין הוי יתיב קמיה וקא פסיק סידרא בספר תהלים, אמר רבי כמה מיושר כתב זה, א"ל לאו אנא כתבתיה יהודא חייטא כתביה, א"ל כלך מלשון הרע הזה, ופריך הגמרא, בשלמא התם איכא לשה"ר, אלא הכא מאי לשה"ר איכא, ומשני משום דתני רב דימי לעולם אל יספר אדם בטובתו של חברו שמתוך טובתו בא לידי רעתו, עכ"ל הגמרא.

והקשה המהרש"א בח"א, דבכמה דוכתין בתלמוד מצינו שהיו משתבחין במדות ומעלות החסידים והצדיקים, והרמב"ם בפירושו המשניות פ"ק דאבות כתב דהדיבור האהוב הוא לשבח החשובים במעלתם, ותירץ דהפירוש הוא, שמתוך טובתו זו בעצמה בא לידי גנותו, שמתוך שאמר יהודה חייטא כתביה, היה מקיים לשון הרע דלעיל, גבי גמ מקושר שחזא ביה רבי בישות, שגם ההוא יהודא חייטא כתביה, שניכר שכתב אחד הוא, וכח"ג אין לספר בטובתו של חברו, אבל בגוונא אחרינא מצוה לספר בטובתו של חברו כמ"ש הרמב"ם.

ולזה נתכוון רש"י, שהיה קשה לו על הפסוק ויעש כן אהרן, הלא אסור לספר בטובתו של חברו, ולמה סיפרה התורה שבחו של אהרן, ועל זה תירץ, להגיד שבחו של אהרן, דמצוה לספר בשבח, שלא שינה, שאף פעם אחרת לא שינה, ולא יבא לידי גנותו, ובכח"ג מצוה להגיד שבחו.

(קדושת ציון)

תוכחה

לא היה צורך לשנות תוכחת מאחד לחבירו, כדרך של המוכיח.

אפשר לומר בדברי רש"י הנ"ל עפ"י דברי הרביד הוהב (בפרשת בהעלותך), שכתב שיש ג' בחינות במצות תוכחה, הא' כשרואה חבירו עובר על דברי תורה הוא מוכיחו על פניו, אך בדרך זו יש סכנה שלא יביישו, וכמו שאמרו (ערכין ע"ז ע"ב) יכול אפילו פניו משתנות ת"ל וכו'. דרך שני', כשרואה בחבירו שבא לידי עבירה, אז הוא מוכיח את עצמו בפניו על הענפים והסייגים ששייכים לענין זה והוא בעצמו לא נזהר בהם ומקבל על עצמו

לשוב בתשובה, ומזה דין חבירו בעצמו ק"ו, ומה ת"ח זה שלא פגם אלא אפס קצתו כך, אני על אחת כמה וכמה, וממילא אין חבירו בא לידי הלכנת פנים בתוכחתו. אמנם יש עוד בחינה במצות תוכחה, והיא עולה על גביהן, מה שמצינו באהרן הכהן אשר עליו נאמר (מלאכי ב') תורת אמת היתה בפיו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון. כי לא הוצרך להוכיח את עצמו בפני אחרים, וכ"ש שלא היה מוכיח אותם בפירוש, וזהו ועולה לא נמצא בשפתיו, שלא היה צריך להביא על שפתיו שום חטא ועולה, רק במה שבשלום ובמישור הלך אתי, שהיה כ"כ דבוק בקונו ומקשט מדותיו, שכל מי שראה אותו, נופל עליו פחד מהדר גאונו ובאים לו הרהורי תשובה לתקן ולשוב על כל חטאיו, וזהו בשלום ובמישור הלך אתי, ועי"ז רבים השיב מעון, עכ"ל ד ודפח"ח.

ויש עוד להוסיף במעלת הבחינה השלישית, כי לב' הבחינות הראשונות, צריך להוכיח את כל איש בפרטות על עניניו שלו, ואם למשל יוכיח את האדם שמקמץ במעשה הצדקה ויבינהו מעלת מדת הנדיבות, בזה לא יתיישר האיש אשר הוא נרבן רק שאינו עוסק בתורה, נמצא דצריך לדבר לכל איש ולהוכיחו על חסרונו, ולפעמים צריך לשנות את טעמו, כי מה שמועיל לאיש הזה יוכל להזיק לחבירו, לא כן האיש אשר דבוק בהשי"ת בכל עניניו, והרואים את זיו מוהר פניו נופל עליהם בושת ויראה ומתחרטין מעונותיהם ועושין תשובה כל אחד לפי מה שחסר לו, איש אשר בזה יוכל להשיב מעון אנשים רבים בבת אחת. וזהו פירוש הכתוב, ורבים השיב מעון, הנאמר על אהרן הכהן.

וזה"ל, ויעש כן אהרן, במה שאהרן עשה כן, שתיקן מעשיו כיאות, (מלשון כן בנות צלפחד דוכרות), עי"ז אל מול פני המנוחה העלה נרותיה, שהעלה נשמות ישראל לשורשן, שהביא בלבם רשפי אש והרהורי תשובה. ובזה נבא לביאור דברי רש"י ז"ל, להגיד שבחו של אהרן, כי היה במדרגה גדולה כזו, שלא שינה תוכחתו מהאחד לחבירו, כי במה שראו זיו קלסתר פניו על ידי כן כל אחד ואחד תיקן את דרכיו במה שהיה חסר לו במיוחד, ורבים השיב מעון, פי' רבים ושונים אלו מאלו, השיב מעון בבת אחת.

(קדושת ציון)

תוכחה

אף שמוותר לשנות מפני דרכי שלו, היה עושה שלום בלי שישנה.

המשנה (אבות פ"א) הוי מתלמידיו של אהרן הכהן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה. להבין הסמיכות, י"ל עפ"י מה שפירש שם הרע"ב (בשם אבות דר"ג) כיצד היה אהרן רודף שלום, כשראה שני בני אדם מסקוטמים הלך לכל

התקשרות

❧ סד ❧

שינה מלשון חזרה, פירוש שלא היה צריך להתקשר שני פעמים.

דקשה ליה לדש"י ז"ל מה חידוש שעשה כמו שציזוה אותו ה"י וא"כ הא"ך מתורץ במה שפי' להגיד שבחו של אהרן הקושי' במקומה עומדת, ועוד יש לדקדק בל' יאירו שבעת כו' העלה נרות' והי' לו לומר האיר נרות'.

אך הענין דאיתא שבעה רועים יש לישראל אברהם כו' יוסף ודוד ושעליהם עומדים כל העולמות שהם מאירים בשבעה ימי הבנין והם יסוד כל העולמות ונמצא הצדיקים נקראים אורות. והנה הצדיק העובד השם באמת צריך לקשר עצמו בשבעה רועים הנ"ל והש"י מלמד לצדיק שלא זה בלבד יעשה לקשר עצמו בשבעה רועים רק יקשר עצמו בכללות ישראל ג"כ אך זאת בלתי אפשר לקשר עצמו בכללות ישראל ובשבעה רועים בבת א' כי בעת שהוא מקשר עצמו בכללות ישראל צריך לירד ולהטות עצמו ממדרגתו העליונ', ובעת שהוא מקשר עצמו בשבעה הרועים אזי הוא עולה גבוה מעל גבוה וא"א להיות בב"א הב' קשרים הנ"ל. וזהו שאמר השי"ת דבר אל אהרן כו' דהיינו ללמדו שיעשה בהדרגה מתחילה יקשר עצמו בכללות ישראל ואח"כ ב' רועים.

וזהו בהעלותך את הנרות ר"ל בעת שתעלה עצמך להקשר בנרות הם ז' הרועים הנ"ל, אל מול פני המנורה הם כללות ישראל נקראים פני המנורה שהם השורש והגוף של המנורה, ואח"כ יאירו שבעת הנרות הם ז' הרועים שתתקשר ותאיר בהם.

ויעש כן אהרן כו' העלה נרות' כי בודאי אם הי' באפשרי שיעשה הצדיק השני קשרים כא' בודאי הי' נחת רוח לפניו ית"ש שזה הוא רצונו וכן הי' הכוונה בשעה שדיבר עם משה רבינו ע"ה, אלא שהכתוב מלמד לאדם איך שיעשה בהדרגה ואהרן בצדקתו הגדול' עשה שניהם בב"א בהתקשרות אחד. וזהו אל מול פני כו' פי' בשעה שהתקשר עצמו בפני המנורה, העלה נרותיה של שבעה רועים הכל ביחד וזה הי' שבח גדול לאהרן ראש החסידים לעשות כדבר הזה הנכבד בעיני הבורא ית', וזהו שפרש"י ז"ל להגיד שבחו של אהרן שלא שינה פי' שלא הי' צריך לשנות דהיינו לעשות שני פעמים כנ"ל אלא עשה ותיקן הכל כאחד והבן.

(נועם אלימלך)

אמת

❧ סה ❧

מדתו היה מדת האמת.

מדת אמת שיראה מעלת חבירו וחסרון עצמו, וז"ש על אהרן (מלאכי ב') תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו

אחד ואחד שלא מדעת חברו ואמר לו ראה חברך כמה הוא מתחרט על שחטא לך וכו', וכשפגשו זה בזה הי' כל אחד נופל על חבירו ונשקו זה את זה, עיי"ש. והנה יפלא לומר על אהרן הכהן שהיה בודה מלבו דבר שקר לומר שחברו מתחרט מה שלא היה כן, רק הכוונה דאהרן הכהן, באמרו, חברך מתחרט, היה משפיע בלב חברו הרהורי תשובה לעשות כדת של תורה ולהתחרט על מה שחטא, בכח ותגור אומר ויקם לך, נמצא שלא היה משנה מן האמת כלל, כי באמת בעת יצאו הדברים מפיו היה החבר מתחרט. ועפי"ז יובן סמיכות המשנה, אוהב שלום ורודף שלום, וברדיפת השלום הי' מקרבן לתורה, שהשפיע עליהם הרהורי תשובה לעשות כדת של תורה.

ומעתה יובנו דברי רש"י ז"ל, כי הפסוק אמר ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה, וכדלעיל, שהיה מקרב נשמות ישראל לתורה, וע"ז אתי רש"י לומר, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, שאף שמותר לשנות מפני דרכי שלום, אהרן היה עושה שלום בלי שישנה, כי כאשר אמר להם, כן הי', ובכך היה מקרבן לתורה.

(קדושת ציון)

גאולה

❧ סג ❧

לא היה צריך להתנהג בעבודתו בבחינת ויגבה לבו בדרכי השם כמנהיגי ישראל אשר לפעמים יש להם מתנגדים בעבודתו.

הנה מנהיגי ישראל יש לו לפעמים מנגדים אנשי רשע ועזי פנים העומדים לנגדו להפריע אותו מעבודתו, ואז צריך להתנהג בבחי' ויגבה לבו בדרכי ה', ועי"ז מתחזק בעבודתו עבודת הקודש. ולעומת זה כשרוצה להשפיע על פשוטי עם להוציא יקר מזולל ולהחזירם בתשובה, אז צריך להשפיל עצמו קצת ולירד ממדרגתו כדי שיוכל להתחבר עמהם למשוך לבם לחבריו ולהעלותם משפלותם. ובאמת שזהו מן העבודות הקשות שבמקדש לשנות את עצמו תמיד, לפעמים צריך להחזיק את עצמו קצת בגדלות ולפעמים בשפלות. אבל אהרן הכהן מעלה יתירה היתה בו, שבהעלותו את הנרות, היינו כשהעלה נשמות ישראל הנקראים נרות (עשה"כ נר ה' נשמת אדם), והי' מקרב אותם לתורה, לא הי' צריך לשנות את עצמו כלום, כי התנהג תמיד במדת השפלות אוהב שלום ורודף שלום ומקרבן לתורה, ולא הי' צריך להשתמש במדת הגאות כנגד הקמים עליו, כי מחמת גודל קדושתו היו מכבדים ומנשאים אותו, וזהו להגיד שבחו של אהרן שלא שינה.

(קדושת ציון)

בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון, וזה הרמוז שהי' הנרות פונין כלפי נר האמצעי היינו כי אמצעי הוא ת"ת מדת אמת ליעקב, והוא בריח התיכון, בלא נטי' לאחת הקצוות, רק ביושר הגמור, וכו'. וגם שלא שינה היינו שהי' מדתו מדת אמת, והוא קו היושר שאינו נוטה לאחת הקצוות, וזהו שלא שינה בלי מכרעת לא לצד זה ולא לצד זה.

(ישמח ישראל)

הר סיני

❧ סו ❧

עבודתו היתה בקדושה ובטהרה כנתינתן מהר סיני.

כל הנביאים נתנבאו בכה מוסיף עליהם משה שנתנבא בזה הדבר, היינו דברי נביאת משה רבע"ה שיצאו מפיו בקדושה ובטהרה באימה וביראה ברתת ובזיעה היו כנתינתן מהר סיני, וכו'. וז"ש מלמד שלא שינה היינו שהדברים לא נשתנו אצלו, שיצאו מפי כהן גדול בקדושה ובטהרה כנתינתן מהר סיני.

(ישמח ישראל)

ידאה

❧ סז ❧

מדרגתו שהיה יכול לקיים מצותו בלי לשבר הפך ולשפוך השמן.

מאמר מוריני הזקן סבא קדישא א"א מוהר"י מווארקא, וז"ל אילו הי' הציווי של הדלקת המנורה להח"ק מבארדטשוב הי' משבר הפך ושופך השמן מיראתו הגדולה, ואהרן עשה הכל בסדר הנאות כמצו'.

(ישמח ישראל)

עמיצום

❧ סח ❧

הקב"ה היה מקבל ההדלקה אף אם לא עשו בדת, אלא צמצום הוא מחשבתו לעשות כרצון השם מפני הדורות הבאים אחריו והנרות של חנוכה.

אהרן כהנא רבא אשר לכך נבחר מפי הקב"ה, בטח הגיע למעלה הזאת, ובהגיע להדלקת המנורה אשר ע"י הדלקה הזאת התעורר כנגדה המנורה העליונה להשפיע רב טוב לכל הברואים שבעולם, ברוב התלהבותו וקדושתו וטהרתו אף אם לא הי' נותן השמן כפי הדין הפשוט, הי' מקובל וערב בעיני השי"ת רוב קדושתו וטהרתו והתלהבותו לפעול כל טוב, ובעיניו הי' נקל לעשות כל ההכנות שלו, אולם לאשר אמרו חז"ל (במד"ר פ' וז) כי הבטיחו הקב"ה שלך לעולם קיימת, וכמבואר ברמב"ם ז"ל שמרומז בדברי המדרש הזה נרות חשמונאים, היינו שבבכה ההדלקה הזאת יוכלו כל הכהנים להדליק נרות המנורה וכל

ישראל יזכו לאפס קצה הבחינה הזאת בהדלקת נרות חנוכה, לזאת עצר כח קדושתו וברוב התלהבותו להיות קולע אל השערה, הכל כאשר צו' ה', היינו כדין וכדת, למען אשר הדורת הבאים שלא יהי' בבחינת על לבבך יוכלו ג"כ להדליק המנורה, וכ"כ נרות חנוכה, ולהמשיך כל הברכות כאשר יעשו כך כדין המבואר בש"ע, וע"פ פשוט אף שלא יגיעו באמת למדרגה הגבוהה. וזה פירוש להגיד שבחו של אהרן שעצר ברוח קדושתו ולא שינה מכאשר ציו' למען טובת דורות האחרונים.

(ישמח ישראל)

התקשרות

❧ סט ❧

התקשר עצמו בהדלקת המנורה בכוונת משה רבינו.

דנודע דכל אחד ואחד צריך לקשר תפילותו ותורתו לצדיק הדור שבדורו, ויעלה ויבוא עי"ז תפילתו לנח"ר עם תפלת הצדיק שיודע ומכוון כהוגן וממשיך שפע רבה בכל העולמות, או להכליל ישראל, ואהרן כהנא רבא אף שהי' שושבינא דמטרוניתא, עכ"ז הי' מקשר א"ע בהדלקת המנורה בכוונת משרבע"ה, וזהו ויעש כן אהרן כאשר צוה ה' את משה, שהי' עושה על דעת משה רבינו ע"ה. וזהו שפירש"י ז"ל להגיד שבחו שלא שינה, היינו שעשה המצו' ע"ד משה כמו כל אחד ואחד ישראל ולא הי' משנה משאר אחיו.

(ישמח ישראל)

תורה

❧ ע ❧

חיבור תורה שבכתב עם תורה שבעל פה באחדות אחד.

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם, כלומר כשתדבר אל בני ישראל תורה שבעל פה שהיא שורש הדיבור, ואמרת אליהם תחבר אליהם תורה שבכתב שהיא המחשבה הנקראת אמירה והוא הקול. וזהו משה ידבר והאלהים יענו בקול. ופירשו בקולו של משה, דהיינו ממדרגתו היה מסייע לו. כמו שמפרש רש"י ז"ל. ולזה כתיב כאן ובבא משה אל אהל מועד דהיינו השכינה שהיא מדרגת הדיבור והיינו לדבר אתו, וישמע את הקול מדבר אליו דהיינו שהיה הקול מחובר ומיוחד תורה שבכתב עם תורה שבעל פה שהוא הדיבור. ואהרן היה מדרגת שושבינא (דמטרוניתא) דהיינו להעלות תורה שבעל פה ולקבל הארה מתורה שבכתב, וזהו הצווי דבר אל אהרן ואמרת אליו ופרושו כנ"ל. בהעלתך את הנרות קאי על ששה סדרי משנה, שהם עיקר תורה שבעל פה ולכך לא כתיב בהעלתך שבעת הנרות, אל מול פני המנורה דהיינו תורה שבכתב כלומר שתדע שתורה שבעל פה היא מקבלת הארה מתורה שבכתב שלא תפריד

אותם ח"ו, וכשלא תפרידם אזי יאירו שבעת הנרות דהיינו תושב"כ עם תורה שבעל פה, ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה דהיינו שחיבר אותם ויחד אותם, וזה פירש רש"י להגיד שבחו של אהרן שפעל בשלימות לחבר תורה שבכתב עם תורה שבעל פה שלא שינה כלומר ולא היו שניהם בפירוד ח"ו אלא אחדות אחד.

(אורה לצדיק)

חכם

❦ עא ❦

מבין מתוך דיבורו של משה עם כל הכוונת כמו שצוה לו השם יתברך.

שמעתי אומרים בשם הרב המובהק איש אלפי מהור"ר יחיא' מיכל נר"ו על פסוק בפרשה בהעלותך ויעש כן אהרן כאשר צוה ה' את משה, רש"י: להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, ומקשים האיד"ס ד' שישנה, ומפרש הוא נרו יאיר על פי דאיתא דאין הדיבור יכול להגביל כל השכל של אדם, אלא אחד מחלק השמיני שבשכל אדם, ולא אפשר לאדם לדבר כל השכל שלו, ולפי זה כשאדם מדבר לחבירו שיעשה איזה שכל, אי אפשר לו להבין כל השכל של המדבר, רק הדיבור לכד שהוא חלק השמיני, ואם כן אי אפשר לו לעשות כפי השכל של המדבר רק כפי השגת הדיבור, שהדיבור של ראובן נעשה שכל אצל שמעון, אבל אם שמעון הוא חכם גדול אזי מבין מתוך דיבורו של ראובן גם השכל של ראובן, ועושה בשכל שלו כמו שראובן מבין, ע"כ תורף דברי הספר הנ"ל, והנה בודאי הקב"ה אמר למשה מעשה המנורה וכוונתו כפי השגת משה רבינו עליו השלום, וכשאמר זה לאהרן לא היה באפשרי לדבר לו כל השכל רק אחד מחלק השמיני, ולא היה אפשר לאהרן לעשות כמו שצוה יתברך למשה, אבל מפני שאהרן היה חכם גדול, היה מבין מתוך דיבורו השכל של משה כמו שצוה לו יתברך, וזה אומרו ויעש כן אהרן כאשר צוה ה' את משה, רוצה לומר כמו שהיה הציווי למשה מיתברך כן עשה אהרן, וזה להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, כי היה חכם גדול ומבין מתוך דיבורו של משה כמו שצוה לו יתברך.

(מלכי בקודש)

שלום

❦ עב ❦

המנורה מורה על מדת השלום. גם יובן מדוע שבחה התורה דוקא במצוה הזאת.

כתיב נר ה' נשמת אדם (משלי כ, כז), צריך לראות תמיד שתהא נשמתו מאירה מתורה וממצות. וגוף האדם הוא כצורת מנורה, כי במנורה היו שלוש בליטות של קנים יוצאות, ושל

מעלה קמנה משל תחתיה. כן האדם, בליטת הרגלים ובליטת הידים ובליטת האזניים. והגוף שבו הלב הוא גוף המנורה. וגבהו של מנורה ח"י טפחים, דהיינו ג' אמות כשיעור אדם בינוני, כמו שכתבו התוספות במסכת שבת פרק המצינע (צב, א). והמנורה צריכה להיות מקשה, דהיינו חיבור אחת, מורה על החיבור ואהבת לרעך כמוך. עד ירכה עד פרחה, מגדול ועד קטן. ובוה יובן מה שנאמר (במדבר ח, ג): ויעש אהרן אל מול פני המנורה וגו', פירש רש"י, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. וקשה מה שבח הוא זה שלא עבר על ציווי של הקב"ה, פשימא. או למה מגיד דוקא במצוה זו. אלא לא שינה מסוד הכוונה דמנורה המורה על האחדות והשלום, וכן היתה מדתו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום.

(של"ה הק')

אורה

❦ עג ❦

הזדרזו במצותו להוציא מלב הטועים שלאורה הוא צריך.

שרצה הקב"ה להראות שלא לאורה הוא צריך וממעם זה רצה ה' שיפנו כולם מול פני המנורה להוציא מלב הטועים, אבל מכל מקום לא רצה לצוות על זה שידליקם מול פני המנורה כי לא ימעה בזה כי אם איש שונה ופתי, וכי מפני השומים שקלקלו יצוה מצוה פרטי, אך אמר ה' דרך הודעה לומר הנני מודיעך מראשית דבר אחרית דבר והוא בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה כי בזה לא תתן מקום לטועים לטועת וכו'. ועל כן אמר לשבחו של אהרן ויעש כן אהרן וגו' כאשר צוה ה' רצה לומר כאילו צוה ה' את משה בפירוש כך היה נזהר בדבר כאילו נצטוה עליו, ואח"כ נתן מעם מאין בא להם טעות זה ואמר וזה מעשה המנורה וגו' כי כל כלי המשכן נעשו על ידי אדם חוץ מן המנורה שעשאה הקב"ה בעצמו חתיכה אחת כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה רצה לומר הקב"ה עשאה, ומכאן יצא מקום לטועים לומר שלכך עשאה הקב"ה בעצמו לפי שלאורה הוא צריך, על כן היה אהרן מורו להעלות נרותיה מול פני מנורה לבטל טעות זה.

(כלי יקר)

❦ עד ❦

שלא שינה מלעשות שיאירו כל הנרות כלפי נר האמצעי, אף דמעלת הבהן שהוא ראשון לכל דבר ברש"י ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה וגו'. פירש רש"י להגיד שבחו שלא שינה עד כאן. וצריך ביאור וכי סלקא דעתך שלא יעשה אהרן מה שצוה לו הקב"ה על ידי משה.

ויש לפרש על פי מה דאיתא במסכת מגילה דף כ"א דהקורא בתורה לא יפחות מעשרה פסוקים, ואמרינן שם דכשקורין שלשה גברי אם הראשון קרא ד' פסוקים הרי זה משובח וכן שני שקרא ד' הרי זה משובח וכו' ואמצעי שקרא ד' משובח דתניא אל מול פני המנורה יאירו מלמד שמצדד כלפי נר האמצעי ומכאן שהאמצעי משובח וכו', עיין שם.

והנה אהרן היה כהן וגבי כהן אמרינן דהוא ראשון לכל דבר אם כן סוברים דהראשון הוא משובח. וזה כוונת רש"י ז"ל להגיד שבחו של אהרן שלא שינה דסלקא דעתך דהוא ימנע את עצמו מלעשות שיאירו כל הנרות כלפי נר האמצעי דהא הוי תרתי דסתרי. ואף על פי כן לא מנע את עצמו והוא בעצמו עשה זאת.

(חנוכת התורה אות קכ"ה)

ע"ה

שנוהר שלא יגעו בשלחן ובמנורה, מפני שנטמאת המנורה בשעת מיתת נדב ואביהוא באוהל המת

...ונראה דבזה מובן מה שפירש"י בר"פ בהעלותך [ח, ג] ויעש כן אהרן וגו' להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, ולפמ"ש היה צריך זהירות מאוד לא מיבעיא אם נטמאת הפתילה והיה צריך להדליק בפתילות ארוכות כנ"ל ולא ע"י קינסא, כדאיתא בפ' במה מדליקין [שבת כב:] והיה צריך להסב ראשי הפתילות אל צד נר המערבי, דכתיב אל מול פני המנורה והיה צריך לעשות פשוטי כלי עץ, ואפילו לפמ"ש שלא נטמאת הפתילה, מ"מ צריך זהירות גדול שלא ליגע במנורה עצמה, וכלשון הזה איתא בסוף חגיגה [כו:]: הוזהרו שלא תגעו בשלחן ובמנורה, והיינו שבחו של אהרן שלא שינה והעלה אל מול פני המנורה, ונוהר מנגיעה ועיין מ"ש בזה בר"פ בהעלותך.

(פנים יפות פר' תרומה, עה"פ ויצקת לו ארבע טבעות, יע"ש)

(שהאריך מאוד)

ע"ה

שלא שינה מלהיות פנים כנגד פנים

ויש להבין יותר ע"פ מ"ש התוס' בקידושין דף ל"ז ע"ב [ד"ה כל מצות] בשם הירושלמי דהאי מאן דאכיל מחבריה בהית לאסתכולי ביה שהוא סימן להרכבת האילן שכל זמן שהוא יונק ממנו פונה לצד אחר ע"ש, והנה אמרה התורה ללמד שהמצוה ללמוד עם התלמידים פנים בפנים, כדכתיב [ישעיהו ל, כ] והיו עיניך רואות את מורידך, הטעם הוא כמו שהתלמיד מקבל מרבו כמו כן הרב מקבל מהתלמיד כמ"ש [מכות י]. ומתלמידי יותר מכולם א"כ לא בהית להסתכולי ביה, והראיה לזה דכתיב גבי משה [שמות ג, ו] ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהים, והיינו משום דלגבי השי"ת סבר משה דלא שייך בו קבלה

מתלמידו לכך בהית לאסתכולי ביה, אבל באמת כתיב [דברים ה, ד] פנים בפנים דיבר ה' עמכם, וכן כתיב גבי משה [שמות לג, יא] ודיבר ה' אל משה פנים אל פנים מפני שנחת רוח להשי"ת שאמר ונעשה רצונו, וכתיב [תהלים קד, לא] ישמח ה' במעשיו.

והיינו דכתיב ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, להיות פנים כנגד פנים, כמו שמשוה הסתיר פניו מחמת ענוותנותו הגדולה, וכבר כתבנו שבעשיית המנורה עצמה לא היה פנים כנגד פנים, כי הקב"ה הראה כמדתו שהסתיר את פניו מחמת ענוותנותו, והיינו דכתיב כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה דהיינו כמדתו, ומצינו מרע"ה חזר בו ואמר [שמות לג, יח] הראני נא את כבודך ואחז"ל [ברכות ז א] שאמר לו הקב"ה כשרציתי לא רצית וכו'.

(פנים יפות ריש פר' בהעלותך)

ע"ה

אף שהיה לו כוונות רמות ונשגבות, לא טרדוהו מלעשותה בשלימותה, וזהו שבחו

מפרשים הכוונה - היות שאהרן בעת עשייתו והדלקתו כיוון כוונות רמות ונשגבות, ובקל היה אפשר שע"י התבודדותו יקלקל מעשהו בגשמיות - ואמרה תורה שאהרן היה במדרגה זו, שאף שהיה לו כוונות נשגבות בעשייתו עכ"ז לא שינה דבר בעשייתו, וכוונותיו לא טרדוהו מלעשותה בשלימותה וזהו שבחו, עד כאן.

וזהו 'בהעלותך' לשון עלייה (ורש"י פירש ע"ש שהלהב עולה כו') ולפי"ז אמר "בהעלותך" כאשר תעלה "את הנרות" ע"י כוונתך בהדלקה, שע"י מה שתכוין, ותעלו ככל דבר שמתעלה ע"י כוונה שמכוין הפועל לשם ה' "אל מול פני המנורה יאירו כו".

(שמן אפרסמון, להגה"צ מו"ה יעקב טענענעבויס זצוק"ל, אבדק"ק)

פוטנאק והגליל יע"א"ס - מונקאטש תרנ"ט)

ע"ה

שלא ניכר בו שום שינוי והתפעלות, בשעת הדלקת המנורה לאחר כל היחודים והכוונות הנוראות

הדבר הוא מקושי המובן, וכי יעלה על הדעת שאהרן ישנה חלילה, ומה זה השבח שלא שינה מצינו הקדוש ברוך הוא, ואדמו"ר הקדוש מוה"ר יצחק מווארקא זצלה"ה פירש שלא שינה ניכר בו שום שינוי והתפעלות, בשעת הדלקת המנורה לאחר כל היחודים והכוונות הנוראות מענין הדלקת המנורה, ואמר בצחות לשונו הקדוש: "אילו היה מצוה הקדוש ברוך הוא מצוה זו להרב הצדיק הקדוש מבארדיטשוב, היה משבר המנורה, ושופך השמן זית לגודל התלהבות מהמצוה רבה הלזו", אבל אהרן לא שינה, פירוש שלא ניכר בו שום שינוי.

(ישמח ישראל)

ע"פ

אע"פ שהי' לו דביקות והי' לבו בוער בקרבו כלפיד אש, מ"מ כלפי חוץ לא הי' נראה לעין כל, ולא רקד ולא קפץ, רק השלים תפקידו בשלימות בלי שום שינוי בהיות הרה"ק מבארדיטשוב וצל"ה בקאליב לחוג את חג המצות הלך בליל ערב פסח לשאוב מים שלנו לשם מצות מצוה ביחד עם הרה"ק מקאלוב וצל"ה, באוחזו את הכר באזניו משני הצדדים, התחיל לרקוד ולשיר בדביקות נפלאה ובשמחה רבה "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה" ומרוב התלהבות נשבר הכר, ולא נשאר בידו רק אזני הכלי בלי הכר ובלי המים.

אז פתח הרה"ק מקאלוב את פיו בחכמה באומרו שעכשיו הבין למה הדגיש רש"י לומר על 'ויעש כן אהרן' להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, והקשו המפרשים דהאידן ס"ד לחשוב על אהרן כהנא קדישא שישנה ח"ו מציווי הבורא, אלא בוודאי כשנכנס אהרן אל הקודש פנימה להדליק את המנורה הי' מכוון כוונות קדושות ומדריגות נשגבות, והי' עולה על הדעת שאהרן הכהן מתוך דביקותו בהדלקתו את המנורה (בכונו כל הכוונות) הי' שופך כל השמן סביב להמנורה ולא אל תוך המנורה עצמה, ע"ז אמר הכתוב 'ויעש כן אהרן, ופירש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, שאע"פ שהי' לו הדביקות לא רקד ולא קפץ, אלא הי' לבו בוער בקרבו כלפיד אש, אבל כלפי חוץ לא הי' נראה לעין כל, רק השלים תפקידו בשלימות בלי שום שינוי.

(באר יעקב חיים - אביר הרועים)

פ

שלא הוצרך לשנות לתת בנר המערבי יותר מחצי לוג כדי שידלק עד הלילה, כי דלק בנס בזכותו

זה שפרש"י ז"ל ויעש כן אהרן להגיד שבחו של אהרן שלא שינה ר"ל שאהרן עשה חצי לוג לכל נר ובכ"ז אל מול פני נר האמצעי שהוא המערבי העלה כולם, כי נר המערבי דלק בנס וממנו היה מדליק את כולם והיה שבחו של אהרן שלא שינה, ר"ל שלא הוצרך לשנות לתת בנר המערבי יותר מחצי לוג כדי שידלק עד הלילה כי דלק בנס בזכותו.

(מלבי"ם)

פא

התקשר עצמו בכללות ישראל ואח"כ בשבעה רועים

הדקדוק מפורש מה בעי רש"י בזה שפירש להגיד, אי משום דקשה לרש"י ז"ל מה חידוש שעשה כמו שציוה אותו השם יתברך, ואם כן האידן מתורץ במה שפירש להגיד שבחו של אהרן הקושיה במקומה עומדת. ועוד יש לדקדק בלשון יאירו שבעת כו' העלה נרותיה, והיה לו לומר האיר נרותיה.

אך הענין דאיתא (זוה"ק ח"ג שא:): שבעה רועים יש לישראל אברהם כו' יוסף ודוד, ושעליהם עומדים כל העולמות שהם מאירים בשבעה ימי הבנין והם יסוד כל העולמות ונמצא הצדיקים נקראים אורות. והנה הצדיק העובד השם באמת צריך לקשר עצמו בשבעה רועים הנזכרים לעיל והשם יתברך מלמד לצדיק שלא זה בלבד יעשה לקשר עצמו בשבעה רועים, רק יקשר עצמו בכללות ישראל גם כן, אך זאת בלתי אפשר לקשר עצמו בכללות ישראל ובשבעה רועים בבת אחת, כי בעת שהוא מקשר עצמו בכללות ישראל צריך לירד ולהטות עצמו ממדרגתו העליונה, ובעת שהוא מקשר עצמו בשבעה הרועים אזי הוא עולה גבוה מעל גבוה ואי אפשר להיות בבת אחת הב' קשרים הנ"ל.

וזהו שאמר השם יתברך דבר אל אהרן כו', דהיינו ללמדו שיעשה בהדרגה מתחילה יקשר עצמו בכללות ישראל ואחר כך ב' רועים וזהו בהעלותך את הנרות, רצה לומר בעת שתעלה עצמך להקשר בנרות הם ז' הרועים הנזכרים לעיל אל מול פני המנורה, הם כללות ישראל נקראים פני המנורה שהם השורש והגוף של המנורה ואחר כך יאירו שבעת הנרות, הם ז' הרועים שתתקשר ותאיר בהם.

(נועם אלימלך)

פב

שלא שינה מימיו, ולכך היה מותר לשנות מפני דרכי שלום, והוא קאים לעולם בדרגא דאמת

צריך לדעת וכי דבר גדול ושבח הוא על אהרן שלא שינה ציווי של הקב"ה, ויש לומר בזה בדרך רמז לפי עניות דעתי דהנה ידוע אהרן היה שושבינא דמטרוניתא והוא היה רודף לקרב נשמות ישראל אל השכינה כביכול, ולכך היה רודף שלום כי היה בדרגא דאמת כי אהרן ומשה שקולים היו ולכך היה יכול להעלות נשמות של ישראל ולדבקם אל האמת, אך קשה האידן היה בדרגא דאמת הא היה צריך לשנות מפני דרכי שלום לפעמים, אך דאיתא בספרים הקדושים של הרב מפולנאה ע"ה מי שלא שינה מעולם כל ימיו אז מותר לשנות מפני דרכי שלום, והנה ידוע מנורה הוא שם דבר והיינו דלית לה אור מצד עצמה כי אם מה שמאירין בה והיא בחינת השכינה כביכול כי היא בחינת לבנה דלית לה מגרמה כלום רק מה שמקבלת אור מן השמש, ושבעת הנרות הוא בחינת בת שבע כוללת נשמות של כל ישראל.

וזה יש לומר פירוש הפסוק, בהעלותך את הנרות היינו כשתרצה להעלות נשמות של ישראל המכונים בשם נרות כמו שכתוב (משלי כ, כו) נר ה' נשמת אדם אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות היינו שתראה להעלות שיאירו וידבקו אל פני השכינה כביכול שהיא בחינת מנורה יאירו שבעת הנרות היינו

כללות נשמות ישראל המכונים בשם בת שבע והעליה צריך להיות על ירך כיון שאתה דבוק אל האמת כנ"ל, ויעש כן אהרן וגו' והוא שרימו רש"י בצחות לשונו להגיד שבחו של אהרן שלא שינה היינו דמכאן מוכח שלא שינה לעולם מימיו ולכך היה מותר לשנות מפני דרכי שלום והוה קאים לעולם בדרגא דאמת ולכך היה יכול להעלות נשמות קדושות של ישראל ולקרבם אל האמת והמשכיל יבין.

(דגל מחנה אפרים)

פג

ע"י מה זכה אהרן לבוא לידי בחינה גדול המעלה בזו. מפני "שלא שינה" בעבודתו לה', ותמיד היה עובד ה' באמת ובאהבה ובמס'ג בלי שום שינוי ואיזה פניה לכאורה אין זה שבח כל כך לאהרן הכהן שלא שינה ציווי הקדוש ברוך הוא על פי משה רבינו ע"ה. עוד יש להבין יתור לשון של הפסוק ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה וגו' והיה די לומר ויעש כן אהרן כאשר צוה גו' וממילא יובן מה שעשה וכמבואר בפסוק הקודם:

אמנם בהעיר לב ושום שכל יש לרמוז בדברי קדשו של רש"י ז"ל סוד גדול ודברים עתיקין. כי הנה כתיב (משלי כ, כז) נר ה' נשמת אדם. והמעט למה נקרא נשמת האדם בשם נר. יש לומר לאשר כמו כשהאדם מרליק את הנר בתוך בית חשך ואפל אז נתמלא כל הבית כולו אורה כך הנשמה מאירה לכל הגוף. וכן בכללות נשמות ישראל נשמת הצדיק מאיר ובא על כל העולם כולו. והבורא ברוך הוא וברוך שמו הטביע והנהיג בבריאת העולם שיהיה המשכת שפעת אורו הבהיר והוך לעולמות הנבראים והיצורים והנעשים על ידי שבעה צדיקים שהם אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף דוד. והם בסוד חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות. וכמו שאמר נעים זמירות ישראל (דה"א כט, יא) לך ה' הגדולה והנבירה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה. והנה אלו החמשה חסד גבורה תפארת נצח הוד המה כוחות ומדות נשגבות עליונות ובחינת יוסף הצדיק הוא בסוד קישור וייחוד המדות והוא המשפיע להמלוכה הקדושה מכל המדות וזהו כי כל בשמים ובארץ, ותרגומו דאחיד בשמיא וארעא. לך ה' הממלכה, הוא בחינת מלוכה הקדושה שהוא בסוד הארה כוללת כל המדות ומקבלת השפעתם חסדים טובים ורחמים להשפיע להכנסת ישראל לתתא. ובחינה זו נקראת בסוד מנורה. וז' קני המנורה המה סוד הו' צדיקים ז' מדות הנ"ל. ופני המנורה נקרא בחינת עלמא דבינה אימא עילאה סוד אם הבנים. ומול פני המנורה הוא בבחינה וסוד חכמה עילאה סתימאה קדישא.

ונבאר הדברים בהרחבה קצת, כי הנה כתיב (תהלים קלג, א) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד כשמן הטוב על

הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מדותיו. ונודע מזהר הקדוש ומכתבי הארז"ל סוד י"ג מדות תיקוני דיקנא קדישא דאריך אנפין שהם אל רחום וחנון כו' וכנגדן למעלה יש י"ג מדות שאמר מיכה הנביא (מיכה ז, יח) מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע כו' והם נקראים בזהר הקדוש שבחא דעתיקא קדישא. והנה נודע כי משה רבינו ע"ה עלה בסוד הדעת ובחינת מדתו הוא מדת אמת, ואמת הוא מרכז אמצעי לכל העולמות. ואהרן הכהן עלה בסוד החסד ולזה נקרא הכהן איש חסד. ומשה רבינו ע"ה היה בסוד בחינת ואמ"ת. תיקון השביעי מ"ג תיקוני דיקנא קדישא, ואהרן הוא בבחינת תיקון השמיני שהוא נוצר חסד סוד מולא עילאה קדישא ומשם בא נחל השפעת משה רבות עילאה קדישא לכל המדות וראשי תיבות מן נ' וצר ח' סד ל' אלפים הוא נח"ל.

וזהו פירוש הפסוק הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, שהם משה ואהרן שהמה בחינת ואמ"ת נוצ"ר חס"ד. כשמן הטוב על הראש, היינו שמן משחת קודש משה רבות עילאה קדישא על הראש חסדא דעתיקא קדישא סתימא דכולא. יורד על הזקן, סוד הדיקנא קדישא ואחר כך על זקן אהרן, ואחר כך שיורד על פי מדותיו, על ידי המדות הקדושים. וכשהאדם הישראלי עובד את ה' באהבה וביראה באמת ובתמים וכל המדות והכוחות שלו המה זכים ובהירים בלי שום עירוב איזה פניה חס ושלום בלתי לה' לבדו. וכשעובד את ה' יתברך בכל מדותיו ומוסר נפשו לה' בכל עת על ידי זה בא למדת אי"ן ויוכל להמשיך חסדי דעתיקא קדישא מ"ג מדות דאי"ן שהם מי אל כמוך כו' אל הי"ג תיקוני דיקנא קדישא ומשם לכל המדות ולהכנסת ישראל לעילא ותתא. וזהו גם כן סוד הדלקת המנורה בשמן שהוא משה רבות עילאה קדישא על הו' קני המנורה שהם בסוד ז' מדות כמבואר לעיל.

וציוה הבורא ברוך הוא וברוך שמו הנכבד והנורא שיהיה הדלקה זו על ידי אהרן הכהן שהוא בסוד נוצ"ר חס"ד. והוא יכוין בעת הדלקתו את הנרות שיהיו מאירים שבעת הנרות אל מול פני המנורה וכפירוש רש"י לפי פשוטו. אמנם תוכן כוונת אהרן היה להמשיך שפע משה רבות עילאה קדישא חסדי דעתיקא קדישא מה"ג מדות הנקראים שבחא דעתיקא אל הי"ג תיקוני דיקנא קדישא דאריך. ובחינת המשכת החסד מה"ג מדות כנ"ל נקרא בסוד ורב חסד ובסוד איה חסדיה הראשונים (תהלים פט, ג) וכמבואר בזהר הקדוש (נשא קמ:): באדרא רבא קדישא. ומשם לבחינת מדתו שהוא נוצ"ר חס"ד על ז' קני המנורה סוד הו' מדות. וזה היה עיקר כוונת אהרן הכהן לאדלקא כל בוצינין טבין ולהמשיך כל חדו וברכאין טבין לכל העולמות.

וזהו פירוש הפסוק ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה, היינו שהעלה הו' נרות והמשיך עליהם שפע חסדא

עיקר ענין הדלקת הנרות להאיר אור תורה שבע"פ בלב כל ישראל

וזה גם כן ענין מה שאמרו במדרש רבה (במדבר רבה ט"ו, ו') שאמר לו לאהרן לגדולה מזו אתה מתוקן. בהעלותך את הנרות הקרבנות כל זמן שבית המקדש קיים הם נוהגים אבל הנרות לעולם עיין שם.

ובאמת ענין חנוכת הנשיאים היה שהנשיאים הקריבו הקרבנות משלהם אבל ההקדשה היה על ידי הכהנים ומה נחמו ה' יתברך לגדולה מזו אתה מתוקן שידליק נרות המנורה הא נרות בית המקדש גם כן היה השמן משל ציבור וכמו שנאמר (שמות כ"ז, ב') ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן וגו' ורק ההדלקה זכה אהרן. וכן היה כל הקרבת הקרבנות על ידי אהרן ובניו וכן הקרבת קרבנות הנשיאים היו על ידו. רק ענין הדלקת הנרות העיקר שזכה שלו ניתן הכח להאיר אור תורה שבעל פה שהוא ענין בוא והאיר לפני. וזה הכח ניתן לאהרן להופיע ולהאיר בלב כל ישראל אור תורה שבעל פה על ידי הדלקת נרות המקדש.

וזה שנאמר (במדבר ח' ג') ויעש כן אהרן אל מול וגו' ופירש רש"י מספרי (ח' ה') להגיד שבחו של אהרן שלא שינה ולא מצינו שיכתוב כן הכתוב על שום קרבן ומצוה. רק דקאי על ענין עומק מכוון הנרות שהוא להאיר אור תורה שבעל פה בלכות ישראל ולא נתפרש בציווי רק ברמז. וזה נשאר לעולמי עד שעיקר תורה שבעל פה ניתן לכהנים וכמו שנאמר (דברים י"ז, ט') ובאת אל הכהנים הלויים וגו' על פי התורה אשר יורוך וגו'. וכן זה עיקר ענין נרות חנוכה וכמו שכתב הרמב"ן (במדבר ח' ב') על מה שאמרו במדרש רבה אבל הנרות לעולם הא באמת גם נרות בית המקדש הם רק בזמן שבית המקדש היה קיים כמו הקרבנות, וכתב שלא רמזו אלא לנרות של חנוכת בית חשמונאי והביא ממדרש שכך כתב והם לעולם. והיינו שנרות חנוכה הם גם כן להאיר אור תורה שבעל פה ועיקר גם חנוכה ומצותה בא על ידי כהני הקדושים שהם המאירים אור זה בלב ישראל.

(פרי צדיק לחנוכה)

להודיע שבחו של אהרן שבשם שאמר לו משה בן עשה עשה לה מול פנים

ועל זה אמר משה רבינו ע"ה לאהרן שבהדלקת המנורה יהיה המכוון שלו שמי שיעמוד מול פני המנורה היינו מי שיכין עצמו לקבל אור תורה שבעל פה ויעמוד מול קדושת השבת מוכן לקבל האור יאירו שבעת הנרות היינו הנר האמצעי שהוא שבת מרת מלכות בת שבע שכלול מכל שבעת הנרות.

דעתיקא. וזהו אל מול פני המנורה, שהוא בסוד חכמה עילאה סתימאה וכנ"ל שהוא בחינת מול פני המנורה. ולזה כיוון רש"י ז"ל, להגיד, היינו מלשון נהר דנגיד ונפיק שהוא לשון המשכה והיינו להמשיך שבחו של אהרן מבחינת שבחא דעתיקא שהוא מכוון להמשיך במדתו של אהרן. ועל ידי מה זכה אהרן לבוא לידי בחינה גדול המעלה כזו. לזה סיים רש"י שלא שינה, היינו שלא שינה בעבודתו לה' ותמיד היה עובד ה' באמת ובאהבה ובמסירות נפש בלי שום שינוי ואיזה פניה ותערובות סיג חס ושלוש בלתי לה' לבדו. ולזה זכה למעלה ולמדרגה גבוהה כזו.

(אוהב ישראל)

עשה מידות טובות, שהקב"ה לא שינה ממדת החסד

וגם נראה לי מה שכתב רש"י ז"ל בפרשת בהעלותך (במדבר ח' ג') ויעש כן אהרן, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. וקשה, מאי רבותיה הוא לאהרן מה שלא שינה.

ונראה על דרך שכתוב בזהר הק' (תקוני זהר, תקון ס, צג ב) אני ה' לא שניתני (מלאכי ג' ו'), רצ"ל מדת החסד לא נשתנה אצלי. וכתוב בזהר (שם תקון כו, עא ב), הני מילי לצדיקייא, אבל לרשעים שינה ושינה, כי רשעים משנים מרצון הבורא ית"ש, על כן הקב"ה ג"כ משנה להם ממידת החסד.

וזה שכתב רש"י ז"ל ויעש כן אהרן, רצ"ל שכך עשה מידות טובות, שהקב"ה לא שינה ממידת החסד, כמו שכתוב אני ה' לא שניתני, ודו"ק.

(ליקוטי מהרי"ל [להרה"ק ר' יהודה לייב אב"ד זאקילקאוו, תלמיד הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע] פרשת שמעני, עה"פ [ויקרא ט', ט"ז] ויקרב את העולה)

העלה נרותיה שתהא שלהבת עולה מאליה, לנגד הדבר שמרמזת המנורה בשורשה העליון

ובזה נבין גם כן מה שדרשו ויעש כן אהרן להגיד שבחו של אהרן שלא שינה [ספרי ריש פ' בהעלותך], והוא לפלא מהו השבח הגדול הזה שהתורה משבחת לאהרן שלא שינה, ומהו המלאכה הגדולה הזאת.

ולפי מ"ש יונת, משבחת התורה מעשה אהרן ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה, רצ"ל אל מול ונגד פני המנורה, היינו לנגד הדבר שמרמזת המנורה בשורשה העליון היינו מאמר העליון הקדום, לנגד זה העלה נרותיה שתהא שלהבת עולה מאליה כאשר צוה י"י את משה ונתקשה בציווי באמירת האותיות עד שהראהו וכמו"ש לעיל, וזהו להגיד שבחו של אהרן וכו'.

(בני יששכר, מאמרי כסליו טבת מאמר ד' הלל והודאה, אות ג"א)

יתברך והלא הוא יתברך ישלם לאדם שכרו בעולם הבא.

הוא שהתנצל החסיד ע"ה ואמר (תהלים קיט) טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנותי, לאמר כי ראוי אנכי שתלמדני טוב טעם ודעת והטעם כי במצותיך האמנותי.

משל לשלשה אנשים חולים על מחלה אחת הביא עליהם הרופא סמים שונים. הראשון לא חקר מאומה ועשה ככל אשר צוה עליו הרופא ונתרפא. השני, היה קצת בקי ברפואות כנשים ויחקור בשכלו בעניני הרפואה והדברים אשר לא הבין היה זורה אותם הלאה ומת מחליו. השלישי, היה כמו השני הנ"ל אבל היה יודע כי הרופא הוא יותר בקי והוא אומן חכם מאד לכן גמר אומר בלבו גם כי אנכי אחקור ואתבונן ולא אבין כמה דברים מהרופא אני סומך עצמי על הרופא ועל חכמתו כי רבה היא.

הנמשל בן איש ההמוני מקיים המצוה בשלמות בלי חקירה כלל אבל החכם החוקר בכל פרט נקל עליו לעבור על אשר לא ידע. הוא הדבר בשלמה המלך ע"ה כי הוא חושב שתועיל אליו חכמתו אל קיום התורה, אשר באמת בן אמו אביו החסיד ע"ה (תהלים קיט, הביני ואצרה תורתך ואשמרנה בכל לב), ואמר כל זה נסיתי בחכמה אמרתי אחכמה בעניני התורה והיה זה סבה אל ההיפך, כי על ידי זה היא רחוקה ממני יותר מהוולת הבלתי חוקר מאומה. כי על ידי חקירתו שפט ואמר אני ארבה ולא אסור כו'. וכן במשפטים והתבונן בהם על נקודת האמת. אבל כאשר הגיע לפרשת פרה אדומה וחקר על כל הצדדים ולא מצא בשכלו טעם מספיק זה היה לו אות נאמן כי תורת ה' היא נשגבה מבינת אנוש ואין לאדם לחקור על מצותיו רק לקיים מאמר אביו החסיד ע"ה כל מצותיך אמונה. וזהו מה שאמר להגיד שבחו של אהרן שלא שינה.

(משלי יעקב)

להגיד שמה ששינה להטות הנרות אל מול פני המנורה רק לאחר שהעלה הנרות לא הוי שינוי לשבת, ומיקרי שלא שינה

קשה, למה הוצרך סיפור זה כאן יותר מבשאר מקומות, אך הענין הוא מה שאנו רואין בדברי משה ומעש' אהרן ה' גראה ששינה אהרן מדברי משה כי משה א"ל אל מול פני המנורה יאירו פי' כשיאירו שהיא מתחלת הדלקותן קודם שתהא שלחבת עולה מאל' אך כשמתחיל ההארה להאחו בהם תיכף ברגע ההוא יהיו פונים הו' נרות אל מול פני המנורה שהיא קנה אמצעי לזה לא אמר הכ' יעלו הנרות אלא יאירו פי' מתחלת הארתן יהיו נותנין למול פני המנורה אמנם בזה נתישב מ"ש רש"י ז"ל תחלת בהעלותך פי' כאשר תרצה להעלות ולהדליק הנרות

ועל זה מובן מה שנכתב אחר כך ויעש בן אהרן להגיד שבחו של אהרן שלא שינה כיון שהדבר תלוי עיקר בכוונת לבו בהדלקה להשפיע כוחו בחינת תורה שבעל פה לכל מי שיעמוד מול פני המנורה מוכן לקבל קדושת בחינת תורה שבעל פה מיום השבת שנקרא מול פני המנורה הנר אמצעי כנ"ל. וזה שנאמר אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה ה' את משה, דהיינו שעשה בכוונה הראויה להשפיע לכל ישראל בחינת תורה שבעל פה למי שיעמוד אל מול פני המנורה שכנגד השבת מוכן לקבל, כנ"ל שיעקר השפעת תורה שבעל פה מיום השבת וכמו שאמרנו. וזה שאמר בספרי להודיע שבחו של אהרן שכשם שאמר לו משה בן עשה עשה לה מול פנים.

(פרי צדיק בהעלותך)

שלעולם עשה בן בלי השתנות

ברש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה פרשנו שלעולם עשה בן בלי השתנות דאדם נקרא מהלך שבא מעט מעט אל השלימות. אבל אהרן הכהן מלאך ה' צבאות הוא שנקרא עומד. וכ"כ ונתתי לך מהלכים כו' העומדים. ואמת [כין] נתעלה ע"י עבודת המקדש וזהו שרמזו חז"ל מעלה ה' שעלי' הכהן עומד. פי' בהעלותך ממש. את הנרות באמצעות הנרות נתעלה. ואז אל מול כו' יאירו וע"ז כתיב בן עשה שנתעלה כו'.

(שפת אמת, שנת תרמ"ו)

להגיד שבחו שאף היה חכם וחוקר לא שינה מאומה

לבוא אל הביאור נזכיר מאמר המדרש (ריש חוקת) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, אמר שלמה חקרתי ופשפשתי על כל התורה ומצאתי בה טעם כיון שהגעתי לפרשת פרה אדומה אמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. דע כי נתבאר מפי סופרים ומפי ספרים שאין לחקור ולבקש טעמים על מצות השם יתברך רק להיות תמים עם ה' אלקינו באמונה שלמה כמאמר המשורר (תהלים קיט) דרך אמונה בחרתי משפטך שויתי, היינו גם במשפטים שיש בכחי לחקור עמם אני משוה את כל המצות לדרך אחד, והוא דרך אמונה לבד.

המשל על זה סוחר שעושה משולח לקנות סחורה עבורו והמשולח הזה נשא ונתן על הדרך עם המעות הזה והרויח ואחר כך קנה סחורה בעבור המשלח והסוחר ישלם לו במיטב כספו ומה זה לו לבקש עילות להשתכר בכספו.

הנמשל בן אם האדם מקיים לא תגנוב ולא תגזול בעבור תועלת המושג לחברת בני אדם הוא משתכר בסחורות ה'

מדות קדושות לבחי' ענוה, ע"כ המשיך אור וקדושה לכללות ישראל ולמדותיהן.

(בת עין)

❧ צב ❧

שמעתי בשם גדול אחד דהיינו ששינה ועשה מתיבת ל"א צירוף א"ל

וזהו דבר אל אהרן ואמרת אליו, היינו שדבר זה שתדבר אל אהרן שהוא ידליק את הנרות. ואמרת אליו, היינו שהבחינת מנורה שמרמז על אהבה עילאה שייך רק אליו ולא לזולתו, מחמת שהוא אוהב את הבריות:

וגמר אומר הכתוב ויעש כן אהרן, היינו שאהרן עשה כן תמיד לאחוז בבחינת אהבת ישראל אפילו למי שהוא כלא חשוב כדי שיוכל להיות מיוחד ומקושר לבחינת אהבה עילאה בתמידות בלי הפסק, וזהו שפירש רש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, ושמעתי בשם גדול אחד היינו ששינה ועשה מתבת ל"א צירוף א"ל, היינו אפילו למי שהוא בבחינת לא, שהוא כלא חשוב מחמת תאוות החומריות שלו, אעפ"כ גם אותו אהב אהבה אמיתית מחמת שבוודאי יש בו בחינת א"ל בחי' ניצוצות קדושות שהוא חסד א"ל.

(בת עין)

❧ צג ❧

שלא היה אצלו כדבר ושונה בה שעשה כדעת האדם בהרגל, רק תמיד הי' עושה את המצוה כדבר חדש שאדם עושה בשמחה ובזריות

שינה פירש שלא היה אצלו כדבר ושונה בה שעשה כדעת האדם בהרגל, רק תמיד הי' עושה את המצוה כדבר חדש שאדם עושה בשמחה ובזריות, וזה שאמר בגמ' חייב אדם לטהר א"ע ברגל שנאמר ובנבלתם לא תגעו כי נבלה מורה על דבר שיצא מאתה החיים וכן הוא העושה מצוה בלא שמחה וזריות, רק כמצות אנשים מלומדה דומה שאין בה חיים, ולכן ברגל לפי שהש"י משפיע חיים לישראל צריך האדם לקבל החיים בשמחה:

ויעש כן אהרן, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, איתא בילקוטי תורה מהאר"י ז"ל שע"ז נאמר ויעש כן לפי שהי' נראה ששינה מחמת שבצווי נאמר יאירו שבעת הנרות פירש שמעצמו יאירו ולא שיעשה הוא גמר הדלקתו, ואח"כ נאמר העלה נרותיה ומשמע שהי' עושה כל ההדלקה, וע"ז נאמר ויעש כן אהרן, והענין בזה כי עסק הבהן הי' תמיד לזכות תולברר את

וקרא' בל' העלאה, כמ"ש רש"י ז"ל לפי שצריך להמתין עד שתהא שלהבת עולה מאל', ולכן קראה ל' העלאה ודבר הכתוב כפי האמת, אך כוונתו כאשר תרצה להעלות לעשות הדלקת נרות הזהר שמן העת שיאירו תיכף יהיו נוטין אל מול פני המנורה הוא מתחיל מן העת שמתחיל להאיר, וז"ש בהעלותך נקיט ליה ע"ש העתיד, כי אחר כ"ז הצווי היה ממתין עד שתהא שלהבת עולה מאל' כנ"ל.

והנה אהרן לא עשה כן דלא כתיב ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה האיר נרותי' רק העלה, ופי' כי לא עשה כצווי שיהיו נוטין אל מול פני המנורה רק אחר שהעלה הנרות ועלתה השלהבת מאל' ולא עשה כן מתחלת הארתן כאשר צוה משה, וא"כ הי' נראה מזה כי שינה אהרן ממ"ש לו משה לזה הוצרך הכתוב ויעש כן אהרן פי' אף שלפי הנראה אל מול פני המנורה העלה נרותי' ולא האיר עכ"ז ויעש כן אהרן קרינן בי' שלא שינה נמצא כי מחמת שהיינו אומרים ששינה הוצרך הכתוב לומר שלא שינה, ולא עוד אלא מגיד שבחו שאפילו מה ששינה הוא לשבח כי באמת תחלת הארתן זה היה נוטה אותן אל מול פני המנורה ומה גם המתין עד אחר שהשלהבת עולה מאליה יהיו נוטין אל מול פני המנורה ולא יחזרו להטות לצד אחר לפיכך אמר הכתוב העלה.

(ליקוטי תורה)

❧ צא ❧

מחמת שלא שינה במעשה המנורה והיה מקשר ז' מדות קדושות לבחי' ענוה, ע"כ המשיך אור וקדושה לכללות ישראל ולמדותיהן

ובזה נבא לביאור הפסוקים שהתחלנו בביאורם, בהעלותך את הנרות הם שבעה מדות הקדושות. תראה לקשר אותם אל בחינת ענוה שהוא פנימיות וחיות שלהם, וזהו אל מול פני המנורה, בחי' פנימיות של המנורה, גם ר"ת של א"ל מ"ל פ"ני ה"מנורה י"אירו גימט' ענ"ו, מרמז לקשר אותם לבחי' ענוה. ונבאר עוד, שעיקר בחי' המנורה שהיה בבית המקדש, שעל ידי שבעת הנרות נמשך קדושה לכנסת ישראל ולשבעה מדות קדושות שלהן. ולזה גמר אומר הכתוב ויעש כן אהרן, כ"ן הוא לשון דוגמא, שעל ידי קדושתו של אהרן שהיה מקשר שבעה מדות קדושות לבחי' ענוה כן המשיך אור וקדושה לכנסת ישראל ולשבעה מדות הקדושות:

ולזה העיר רש"י ז"ל בפירושו להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, להגיד הוא לשון המשכה כמו ששמעתי מהרב הגאון דק"ק אפטא זצוק"ל נבג"מ, וזהו להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, מחמת שלא שינה במעשה המנורה והיה מקשר ז'

(לקט שמואל, הובא בהנזכרת התורה; וכן פירש המלבי"ם בס' עמודיה שבעה, וכע"ז ב'צמח דוד', הובא בגליון "גינת ורדים" שנת תשס"ה)

❦ צה ❦

"להגיד שבחו שלא שינה" - אפילו בעת דביקות

לכאורה מה שבח הוא זה אצל אהרן שלא שינה? אמנם יש לפרש ע"פ דאיתא בספר חסידים (מוכא בשל"ה מס' חולין פ' תורה אור, ועי' בראשית חכמה שער הקדושה פ"ג אות יג) **בבן כפר שהלך לדור בעיר ונעשה שמש בבית המדרש. וכאשר עשה מלאכתו בהדלקת הנרות, בשעה שהיה שופך השמן לנר מרוב דביקותו בהשי"ת לא היה מרגיש מה הוא עושה, ושפך השמן על רגליו. פעם א' השגיח בו הרב של העיר והרגיש שעושה זה מרוב דביקות, אמר: תמה אני כי מהראוי שהוא יהא רב! ומיד נתן לו נשיאותו וכו', עכ"ל.**

ולפי"ז היה מהראוי אצל אהרן קדוש ה' שישינה מהנאמר לו, מרוב דביקותו בהשי"ת וכמעשה הנ"ל 'וכאהבתה תשנה תמיד' (משלי ה, יט), אמנם ידוע החילוק בין נביאות משה רבינו ע"ה לשאר נביאים (עי' זוה"ק וישלח קעא). כי שאר נביאים בשעה ששרתה עליהם הנבואה מרוב דביקותם לא הרגישו באיזה עולם הם ונפלו לארץ בבחינות התפשטות הגשמיות, משא"כ משה רבינו רבן של כל הנביאים 'פנים בפנים דיבר ה' עמו' (שמות לג, יא) היינו לומר בעת הנבואה היה דעתו צלולה ולא חלה ולא הרגיש ולא נבעת כלל. וכן עשיותיו היה בהשכל ובינה, אפילו בעת דביקותו ע"ד שדברנו לקמן (עמ' רמד) "אין מקרא יוצא מידי פשוטו" (שבת סג.), רצה לומר מהתפשטות הגשמיות מהרב וכו' מסדילקעוב ע"ש.

ואמרו ז"ל (כ"ד א, טו) כתיב 'הוא משה ואהרן' (שמות ו, כז), וכתיב 'הוא אהרן ומשה' (שמות כז) מלמד ששניהם שקולים, ולזה גם אהרן היה בודאי בבחינת זו היותו כל דבריו בהשכל אפילו בעת דביקותו, וזהו לו לשבח גדול ששקל בעשייתו כמשה. ולזה פירש"י ז"ל "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה" אפילו בעת דביקותו, והיה שקול כמשה אשר 'פנים בפנים דיבר ה' עמו', ושב אל המחנה.

(שפתי צדיקים, דינאוויטץ; הובא בגליון "גינת ורדים" שנת תשס"ו, וע"ע בגליון גינת ורדים מדור 'אוצר בלום' גל' נא)

מעשה בני ישראל לפני המקום ולתקן את מעשיהם שעשו אף שהי' נראים כאינם מהוגנים היה אהרן הכהן מעלה אותם בקדושתו ובתפלתו עד שנעשו זכיות וזה הוא דוקא אחר המעשה, אך קודם המעשה לא יסמוך האדם ע"ז רק צריך להזהר עד מקום שידו מגעת, וזהו באור הפסוק בהעלותך את הנרות, כי אף שהיה אהרן מתקן ומעלה את מעשה בני ישראל והוא משפיע להם אור, ועכ"ז אל מול פני המנורה יאירו, היינו שיזהיר אותם כי קודם המעשה יראו שיאירו מעצמם, היינו שיעשו מעשים כשרים ומבוררים ולא יסמכו ע"ז שאהרן מעלה אותם, וזה ויעש כן אהרן כי קודם ראה שהזהיר שלא יסמכו עליו שיתקן כל אחד ואחד עד מקום שידו מגעת, ועל מעשים הנעשים כבר תקן אהרן את הכל, וזה העלה את נרותיה העלה הוא לשון עבר, וזהו שלא שינה.

(מי השילוח)

❦ צד ❦

בטוב כוונתו האיר במקדש האור הגנוז, נמצא שלא שינה ה'כן' דהוי כאילו נאמר גם באורות 'ויהי כן' כמו בשאר הימים

מדקדקים מה קמ"ל בזה? ויש לפרש בהקדם דברי הילקוט על הפסוק (תהלים א, ה) 'על כן לא יקומו רשעים במשפט', וז"ל: אמר הקב"ה לרשעים, אני אמרתי כן ואתם לא אמרתם כן, 'על כן לא יקומו רשעים במשפט', והדברים נפלאים בעיני כל רואים?

וי"ל דאיתא במדרש על הפסוק (בראשית א, ג) 'ויאמר אלקים יהי אור', בכל העשיות נאמר בהם 'ויהי כן' וכאן אצל בריאת המאורות נאמר 'ויהי אור', ולא נאמר 'ויהי כן' - מפני הרשעים שלא זכו בהאור ההוא של מעלה, וגנוזו לצדיקים לעת"ל ע"ש. לפי"ז מבואר המדרש, וה"פ: אני אמרתי 'ויהי כן' דהיינו אף ביום א', רק ואתם לא אמרתם 'כן', כלומר אתם גרמתם שלא נכתב 'ויהי כן' על כן וכו'.

ובזה אתי שפיר דברי רש"י, דהנה איתא בספרי המקובלים דאהרן בכוונת המנורה משך האור הגנוז לביהמ"ק, וזה שפירש"י: 'ויעש כן אהרן', "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה", כלומר בטוב כוונתו האיר במקדש האור הגנוז, נמצא שלא שינה ה'כן' דהוי כאילו נאמר גם באורות 'ויהי כן' כמו בשאר הימים, וזהו 'ויעש כן' דייקא שלא שינה.

תם ונשלם שבת לאל בורא עולם

בסייעתא דשמיא • ובעזרת השם יתברך

נתיימד
בשנת
תשנ"ב

תהלים גייט נישט אויף קיין וואקאציע

מיר ווילען מודיע זיין לכל הקהל הקודש, אז אונזער
גאנץ יעריגע "מנין תהלים" וואס גייט שוין אן די
לעצטע 33 יאר בולם שוין לטובה, א יעדע זונטאג
אין בית המדרש באבוב, סיי זומער און סיי ווינטער,

גייט אן א גאנץ זוממער, בלי הפסק

א יעדע זונטאג

בשעה 5:00

בבית המדרש באבוב

15 Ave. - 48th Street

תהא שנת פילע הונדערטערס - תשפ"ה

אלכסנדר אליעזר בן ברכה קנאפלער